

NAŠ GLAS

SKUPŠČINSKE DELEGATSKE INFORMACIJE

občina krško

Poština plačana v gotovini

Št. 7 · Leto XII, · 23. maj 1991

Obisk v Lonigu

presegel pričakovanje!

Na povabilo župana Loniga (Italija) se je tamkaj med 18. in 20. majem mudila uradna delegacija občine Krško, ki jo je vodil predsednik SO Krško Vojko Omerzu in v kateri so bili še Franc Jenič (Sekretar Sekretariata za razvoj), Ivan Molan (IS SO), Emil Vehovar (Obrotno združenje), Zoran Šoln (Zavarovalnica Triglav) ter Miran Resnik (podpredsednik SO).

Na uradnih razgovorih, ki so bili 20. 5., so z italijanske strani sodelovali predstavniki večjih firm ter gospodarskih zbornic iz Loniga ter Vicenze. Razveseljivo je, da so bili pogovori obeh delegacij povsem konkretni, tako da lahko že danes napovemo, da se bo sodelovanje na gospodarskem področju pričelo razvijati v splošno korist. Italijanski podjetnik bo, če mu bo seveda krška ponudba ustrezala, sklenil obsežnejši posel z našo mizarско obrtjo, prav tako pa so podjetniki z območja Loniga in Vicenze zainteresirani za kooperacijo pri proizvodnji male kmetijske mehanizacije oz. strojev. Po omenjenih pogovorih se obetajo tudi večji posli s Podjetjem Videm, predvsem za izvoz njihove proizvodnje celuloze. Uradni obisk v Lonigu, ki ga krška delegacija lahko oceni za nadvse uspešnega, so sklenili z dogovorom, da italijanski podjetniki v letošnjem septembru obiščejo krško občino, ko naj bi obe strani sklenili nove posle.

Ž. Šebek

Obsežen električni mrk

V torek, 21. maja 91 je ostala vsa južna Slovenija brez elektrike. V temi so bili Belokranjci, Dolenjci in Posavci. Mrk je trajal približno 90 minut, nekaj po pol deseti so namreč luči spet zasvetile. Medtem smo obiskali sedež Elektra v Novem mestu in njihov dispečerski center, kjer so poskušali kar najhitreje odpraviti napako. Vodja obratovanja PE Elektra Novo mesto, Boris Guštin nam je povedal: »Ob 20.05 uri je bil izpad na daljnovodu iz Brestanice, verjetno kot posledica izpada kočevskega daljnovoda, kjer se je malo pred tem pojavila nesimetrija. Kaže, da je zaradi tega prišlo do prebitja katodne odvodnika v stikališču Brestanica. Napako bodo morali odpraviti tam.«

MiM

P. S. Vest smo si izposodili, ker vemo, da so mnogi naši občani zaman klicali preobremenjeno telefonsko številko krške elektro distribucije.

Osrednja Posavska proslava

ob 50-letnici ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda ter

50-letnici izgnanstva bo

v nedeljo, 9. junija 1991 na gradu v Brestanici

Na proslavi, ki se bo pričela ob 11. uri, bo slavnostni govornik predsednik predsedstva Republike Slovenije, Milan Kučan, v kulturnem programu pa bodo sodelovali: pihalni orkester podjetja Videm iz Krškega, godba na pihala iz Loč, MePZ Kulturnega društva Stane Vogrinc iz Dobove, MoPZ Svobode iz Brestanice ter recitatorji šolskega centra iz Brežic. Napovedana prireditev bo hkrati osrednje dogodek v počastitev krškega občinskega praznika.

Vabljeni!

Obrigheimski zbor na obisku

V časih, ko ob naših zapetljajih potrti poslušamo vsakodnevne vesti in zaskrbljeno zrejo v prihodnost, so nas obiskali prijatelji iz Obrigheima. K nam so skupaj s svojimi podpornimi člani pripotovali pevke in pevci Mešanega pevskega zbora Saengerkranz-Frohsinn ter nam (v korajžo in vzpodbudo) lepo, ubrano zapeli svoje najlepše pesmi. Njihov prvi koncertni nastop je bil v soboto, 18. maja 1991, v krškem kulturnem domu. Naslednjega dne pa so zapeli pri sv. maši v brestaniški cerkvi. Zbor, ki letos slavi že 114. obletnico svojega delovanja, je svoj bogat program pesmi posvetil Mozartovemu jubileju.

Tridnevno bivanje dragih gostov iz Obrigheima pri nas se je začelo v petek, 17. maja 1991 popoldan, s sprejemom in dobrodoščilo v brestaniški šoli. Sprejel in pozdravil jih je predsednik SO Krško, dipl. ing. Vojko Omerzu.

Tovariška srečanja z gosti v soboto po koncertu v hotelu Sremič in v nedeljo popoldan na Trški gori so dokazovala prisrčnost odnosov med prebivalci obeh občin, Obrigheim in Krško. Številni nagovori in zahvale, izrečene z besedo in s pesmijo, so dali temu snidenju še poseben pečat.

Mesti Obrigheim in Krško imata že tradicionalne vezi in utrjeno prijateljstvo. Že od leta 1982 ti dve občini sodelujeta, še posebej na kulturnem področju. Tako tudi izmenjujeta koncertne nastope pevskih zborov. Tako nam po zadnjem gostovanju MePZ «Viktor Parma» in MoPZ Brestanica na 110. obletnici MePZ Saengerkranz-Frohsinn v Obrigheimu (leta 1987) Obrigheimčani vračajo obisk. Organizator tokratnega gostovanja, MoPZ DKD Svoboda Brestanica, je sicer želel goste iz Nemčije popeljati v ambient rajhenburškega gradu v Brestanici in tam, v izredno akustičnem okolju,

Foto: Miroslav Kukovčič

Še skupni nastop gostov in gostiteljev pod vodstvom Janka Avsenaka. Na prejšnji strani: darilo v spomin za zborovodjo gostov. (Foto: Miloš Kukovičič)

ustvariti gostom kar najboljše počutje in domačnost. Vreme pa je organizatorjem krepko pomagalo. Načrtovani nastop na gradu je bil zato prestavljen v kulturni dom Krško.

Občani krške občine izredno cenimo kulturno poslanstvo Obrigheimčanov, ki so prav v tem zgodovinskem trenutku pokazali smelost in pogum, da so nas pozdravili in spodbudili. Dokazali so tu-

di, da je prijateljstvo med narodi še kako potrebno. (Foto: Miloš Kukovičič)

Darko Marjetič

Klub podjetnikov bo ustanovljen

Sredi februarja letos so se srečali krški podjetniki in obrtniki ter predstavniki izvršnega sveta, območne gospodarske zbornice in banke na razgovoru, ki naj bi pomenil začetek plodnega vzajemnega sodelovanja. Med idejami, k' so se tam porodile, je bila tudi tista o ustanovitvi kluba krških podjetnikov. Kljub pomislekom, češ da naj podjetništvo kot tako najprej zaživi, sicer bomo imeli samo še eno papirnatno združenje več, so takrat izvolili iniciativni odbor. V njem so Emil Vehovar (predsednik), Bojan Gričar, Martin Žener in Stanka Vahčič. Na sestanku v kostanjeviški gostilni Žolnir ustanovljenega kluba Manager za Posavje, ki je bil pred kratkim v Mokricah, so na predlog gospoda Vehovarja sprejeli dogovor, da je treba podjetniške kadre v našem prostoru vendarle povezati, saj je transformacija lastnine na pohodu in bodo tovrst-

ne razlike med njimi postopoma postale nebitvene. Podjetniki, managerji in obrtniki (drobno gospodarstvo) naj bi z razvojem postopoma prehajali iz »kategorije v kategorijo«, zato bo ločnica med njimi, kakor tudi med tistimi, ki delajo v podjetjih z znanim lastnikom ali v družbenih podjetjih, postala nebitvena. Tako so v že omenjeni iniciativni odbor sprejeli še Zorana Šolna, Silvano Mozer, Rudija Mlinariča in Slavka Dimiča. **Ta iniciativni odbor je sedaj sklical ustanovno skupščino Kluba podjetnikov občine Krško za v četrtek, 23. maja v gostišču Tri lučke.**

Vabilo je poslala v imenu iniciativnega odbora Območna gospodarska zbornica Posavja, na ustanovno skupščino pa so bili povabljeni »podjetniki, ki so ustanovili podjetje, in direktorji družbenih podjetij, ne glede na lastnino. Iniciativni odbor namreč meni, da je treba delo kluba že v samem začetku zastaviti tako, da bo odprto za vse gospodarske subjekte.« To naj bi bilo mesto, kjer se bodo lahko izmenjavale delovne izkušnje in druga vsebina, ki je povezana s poslovno dejavnostjo podjetnika.

V predlogu pravil dela kluba je zapisano, da je namen kluba strokovno pomagati pri uveljavljanju podjetništva, skrbeti za izobraževanje in usposabljanje ter za društveno dejavnost članov. V klub se prostovoljno združujejo delodajalci iz podjetij z znano lastnino, torej lastniki, in njihovi delavci s posebnimi pooblastili — v soglasju z lastnikom podjetja. Klub se financira iz članarine in iz drugih virov, vodijo pa ga skupščina, upravni in nadzorni odbor s štiri letnim (ponovljivim) mandatom. Dokument je predvidel tudi možnost ustanavljanja sekcij.

V predlog programa dela so organizatorji ustanovne skupščine zapisali delovna področja, kot so: aktivno sooblikovanje zakonodaje preko parlamentarnega sistema, usmerjanje gospodarskih tokov v občini in izven nje, sodelovanje (vzajemno in z drugimi podjetniki) v razvoju, inovativnosti in poslovni politiki, usposabljanje članov in sodelovanje na posvetih, ki jih organizirajo različne institucije, organiziranje interesnih in društvenih dejavnosti...

NAŠ GLAS

NAŠ GLAS — SKUPNE DELEGATSKE INFORMACIJE: Izdaja: Indok center skupščine občine Krško — Naklada: 2400 izvodov — Odgovorni urednik: Ivan Kastelic — Uredništvo: CKŽ 12, 68270 Krško, Telefon: (0608) 21-868 — Grafična priprava: Grafika, Novo mesto — Tisk: Tiskarna Novo mesto — Glasilo je oproščeno temeljnega

davka od prometa proizvodov na podlagi mnenja Republiškega komiteja za informacije št.: 421-1/72 z dne 5. marca 1980 — Za točnost podatkov in informacij, ki so objavljeni kot uradna obvestila, pojasnila ali strokovna gradiva, odgovarjajo posamezne službe, organi oziroma strokovni delavci, ki so pod temi besedili podpisani. Rokopisov in slik ne vračamo.

Videm v blokadi, proračun suh:

Proračun se bo polnil samo ob uspešnem Vidmu

Izredna seja IS (od leve): Janez Žarn, Stane Zorko, Miloš Medved, Franc Čargo, Marjan Gelb, Franc Pavlin, Dejan Avsec, Boris Rostohar, Franc Glinšek, Roman Stopak, Danilo Siter.

Soočiti se z nezadovoljnimi krajan, ki terjajo asfalt, vodovod, kanalizacijo, urejeno zdravstvo, šolstvo in še celo vrsto reči, ni ravno prijetno, če si član izvršnega sveta in če ti povsem odpove dotok denarja v proračun od tam, od koder nikakor ne bi smel. Sploh ne, če je to za samo na videz bogato krško občino že leta nazaj edini način graditve družbenega in (posledično) tudi osebnega standarda: čudodelni Sklad stavbnih zemljišč.

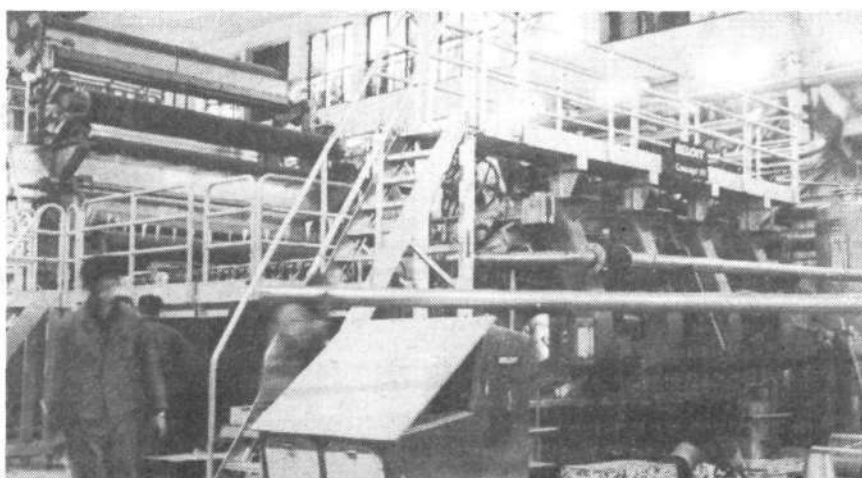
Ravno tako pa ni malenkost, zlasti pa je posledično še bolj usodno, če mora zaradi prej naštetega kako podjetje poslati domov (na nedoločeno dolgo čakanje) preko dva tisoč svojih delavcev. Ob nezadovoljni, brezposelni množici se družba lahko posloviti tudi od že obstoječe infrastrukture, nikar da bi gradila novo, pa še od marsičesa. Tudi s temi, potencialno brezposelnimi delavci, se bo gotovo še manj prijetno srečati. Ne glede na to, da (mimogrede bodi rečeno) tudi oni doma, v krajevnih skupnostih, terjajo denar za gradnjo komunalne infrastrukture. To je nekakšen krogi problema, s katerim se je srečala krška občinska vlada in ki mu bo morala poiskati rešitev.

Verižna reakcija: denar, s katerim naj bi se preko Sklada stavbnih zemljišč polnil tudi proračun, iz Vidma in NEK že dve leti ni došel. Od skoraj 40 milijonov dinarjev (natančneje 38) se jih je doslej natekla dobra desetina, 4 milijoni. Ostali dolg naj bi podjetji poravnali po obrokih, a kaže, da bo tudi to sila težko uresničljivo. Elektrarna ga ni dobivala od tam, od koder bi ga morala (iz obeh republik), Videm pa je bil med drugim tudi žrtev jugoslovanske carinske, državljanske, gospodarskoreformne, antejevskostabilizacijske ... vojne. Zato je upravni odbor Sklada sklenil, da obe podjetji svoje dolgove do njega jemljeta premalo resno in da je treba sredstva nekako izterjati. Seveda je (po uradni dolžnosti) na ta ukrep reagirala celotna finančna nadzornost. Banka, ki ima v Vidmu precej svojega kapitala, ga je (po uradni dolžnosti in strokovni vesti) dolžna ščititi, zato je v podjetje poslala skupino svojih strokovnjakov, ki bodo pomagali poiskati kar najučinkovitejši izhod iz krize. Hkrati je banka Vidmu ustavila vse finančne tokove, Služba družbenega knjigovodstva pa se je bila dolžna pripraviti na svoj del ukrepov, ki sledijo blokadi žiro računa.

V takem položaju je predsednik IS SO Krško Franc Čermelič sklical (9. maja 1991) izredno sejo vlade, kjer so si ob udeležbi predstavnikov Vidma in vseh ostalih zainteresiranih vsi prizadeti in zainteresirani skušali nabrati čim več informacij, na podlagi katerih naj bi se odločali za nadaljnje ukrepe. Direktor Vidma Franc Čargo je ponovil, da njihovo podjetje vidi rešitev problema v odprodaji tujih dolgov, ki imajo na svetovnem tržišču 35 odstotkov vrednosti, med ukrepi je tudi razbitje tega velikega podjetja na manjše enote, ki se na trgu bolje znajdejo, in lastninjenje. Pri tem smo slišali tudi, katere produkcijske enote je imel gospod Čargo v mislih, in to, da bi si, na primer, stroške za odkup Papirkonfekcije bilo pripravljenih razdeliti nekaj obrtnikov. Tare jih vrsta problemov, od (zanje) neugodnih razmerij cen preko surovin (pomanjkanje lesa) do

nedokončanega remonta papirnega stroja I. Ta projekt, ki je doslej pogoltnil že veliko denarja, ima praktično že prodano proizvodnjo. Od njegovega zagona (in seveda najprej od dokončanja) si Videm obeta dohodek, če pa investicija ne bo dokončana, jim bo vse skupaj samo še v večjo nadlogo — finančno. Vztrajanje občinskega proračuna pri izterjavi dolga Skladu stavbnih zemljišč bi seveda nujno vodilo v stečaj, zato je generalni direktor Vidma predlagal, naj občina z deležem, ki ga prinaša dolg Skladu stavbnih zemljišč, postane solastnik njihovega podjetja.

Obveljal je sklep, da bo Videm skupaj z banko poiskal svoj predlog rešitve zagate, član poslovnega odbora Miloš Medved je na seji skupščinskih zborov (14. maja 91) poslance obvestil o stanju v podjetju Videm, upravni odbor Sklada stavbnih zemljišč pa naj bi se odločil, ali bo vztrajal pri izterjavi dolga ali ne. Tudi tu niso obdržali tega žarečega ogelčka. Na seji 21. maja so sklenili, da bodo o zadevi odločali skupno z občinsko vlado, na njeni seji prihodnje sredo, 5. junija 1991.

Vidmovo upanje — PS 1 v rekonstrukciji (Foto: Črt Čargo)

Dnevi dr. Jožeta Bogataja:

Sedmo srečanje krških zdravstvenih delavcev

Dr. Šprajc: »RS za zdravstvo in socialno varstvo ni bil kos svoji nalogi!«. Dr. Ladika: »Pri nas se je vedno bati tega, da bodočasne rešitve trajale najdlje!«

Bogatajeve dneve, kot jih na kratko imenujejo, prirejajo krški zdravstveni delavci v spomin na, kot se je izrazil dr. Rudolf Ladika, »mnogo prezgodaj preminulega krškega zdravnika, dr. Jožeta Bogataja, ki je svojo življenjsko energijo iztrošil v Krškem in čigar delo mi nadaljujemo.« Na priložnostni slovesnosti v petek, 10. maja, se je razen krških zdravstvenih delavcev in družine pokojnega dr. Bogataja zbralo le nekaj drugih povabljenih. Tudi slavnostni nagovor direktorja našega zdravstvenega centra, dr. Rudolfa Ladike, je bil zasnovan na vprašanju, kakšen bo vpliv velikih sprememb v naši družbi na delo zdravstvenih delavcev. Po njegovih ocenah dosedanje spremembe niso zadele vsega tistega, kar so si zdravstveni delavci želeli, ostalo pa je tudi veliko neizpolnjenih želja pri uporabnikih zdravstvenih storitev. Gospodarski položaj čedalje bolj zmanjšuje skupno pogačo, namenjeno financiranju družbenih dejavnosti, zato se slabša tudi materialni položaj zdravstva in zdravstveni delavci so še vedno daleč od tega, da bi lahko skrbeli samo za zdravje človeka, namesto da tekajo za denarjem.

V današnjih časih je vendarle povsem razumljivo, da je govornik na slavnostni akademiji svoje stroke bil takorekoč prisiljen govoriti predvsem o denarju in ne o dosežkih svojih kolegov. Po oceni dr. Ladike je namreč možno naslutiti šele obrise sistemov financiranja njihovega tekočega dela (čeprav to trenutno kasni za dva meseca!), medtem ko je nujna posodobitev opreme padla na pleča lastnika, občine, ki je brez sredstev. Izrazil je upanje, da to, kot ga je imenoval, prehodno obdobje, v katerem se je zdravstvo znašlo skupaj z našo celotno družbo, ne bo potrdilo reka, da pri nas najdlje trajajočasne stvari in da bodo delavci Zdravstvenega zavoda Krško (tako se ta imenuje od 1. aprila 91) prihodnje leto, na osmem srečanju, posvečenem spominu na dr. Bogataja, lahko spregovorili o pozitivnih spremembah.

Tudi dr. Emil Šprajc, ki je kot predsednik kolektiva nagovoril jubilate in jim podelil nagrade, ni mogel mimo problematike, ki danes tare našo družbo. Saj je rekel, da hitro poslabšanje položaja zdravstva v sedanjem času ogroža delo zdravstvenih delavcev, to pa se negativno odraža na zdravstvenem stanju celotne populacije. »Ugotavljamo, da republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo ni bil kos svoji nalogi, kar se je pokazalo ob sprejemanju republiškega proračuna, pripravi predloga restriktivnih ukrepov, porabi namensko zbranih sredstev za zdravstvo tudi v druge namene in zamudi pri pripravljanju nove zdravstvene zakonodaje, za katero še vedno menimo, da ni odraz strokovnih, organizacijskih ter razvojnih sposob-

nosti slovenskega zdravstva,« je dejal. Poudaril pa je tudi, da se vsi skupaj zavedajo neugodnih gospodarskih razmer in da se jim bo zdravstvo moralo prilagoditi z možnimi in smiselnimi varčevalnimi ukrepi.

V strokovnem delu srečanja je dr. Kuševič zbranim predstavil obsežno dejavnost ginekološke ambulate v krškem zdravstvenem zavodu.

Dr. Emil Šprajc je nagrajencem voščil ob njihovih jubilejih, priporočil in zahvalil se je izvršnemu svetu za pokroviteljstvo ter prejšnji direktorici Almiri Božovič, hkrati pa je pozval: »Menim, da boste bodoči jubilarji, vi, ki imate izkušnje, vi, ki ste pred leti delali v še težjih pogojih, ob še slabši finančni stimulaciji, lahko tukaj tvorno pomagali!«

Kot predsednik sveta (javnega) zavoda je doktor Šprajc podelil priznanja jubilarantom za 20- in 30-letno delo. Na spominskem posnetku so skupaj z vdovo dr. Bogataja, gospo Božo. Priznanje za de-

lo (grafiko) sta prejeli Almira Božovič in medicinska sestra Jožica Šerbec (za 20 let dela v ZD Krško), podelili pa so jo tudi občinskemu izvršnemu svetu. Za 10-letno delo so nagrade prejeli: Zdenka Cerjak, Viktorija Maks, Vida Petkovšek, Anica Rožman in Vilma dr. Siter. Za dvajset let dela so jubilejne nagrade prejeli: Vesna ing. Bratič, Vida Kocjan, Hidajet dr. Lelič in Zlatka Mavsar. Tridesetletni delovni jubilej pa so proslavili Ana Abram, Marija Ilijaz, Anica Kaplan in Anica Repar.

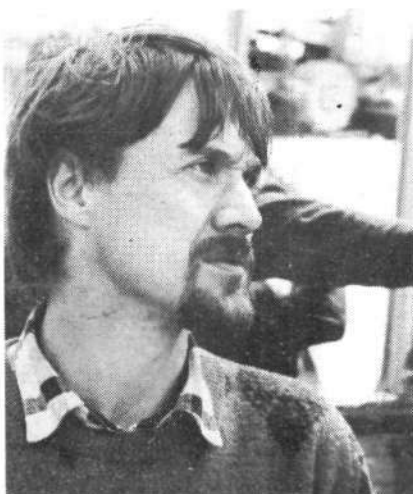
Od leve: Franc Černelič, gospa Boža Bogataj, Almira Božovič, Janja dr. Rošker (Bogatajeva), Vlado dr. Kuševič.

»Če bi vsakdo opravljal svoj del posla tako, kot je treba, problemov skorajda ne bi bilo!«

Tako pa so morali v krajevni skupnosti Dolenja vas poseči po ravnanju, ki niti njim samim ni povšeči. Ker občinska oblast in upravljalec deponije v Starem gradu nista izpolnila zahtev, ki so jih bili krajsani postavili kot pogoj, da so potem pred skoraj 13 leti dali soglasje za postavitev občinske sanitarne deponije v njihovi krajevni skupnosti, in ker še po letošnjih opozorilih nista pokazala kaj prida volje, da bi jih začela uresničevati, so v četrtek, 9. maja, prvič protestno zaprli dostop do odlagališča odpadkov za en dan. Ko se znova ni nič premaknilo, so zaporo ponovili 20. maja.

O pogojih KS Dolenja vas in o tem, kako (ni)so bili izpolnjeni, smo v Našem glasu že pisali. »Največji vzrok blokade,« je v sporočilu za javnost zapisal organizacijski odbor za zaporo deponije, »pa je nereagirane občinskih organov in upravjalca Kostaka Krško na vsa naša opozorila glede stalnega zadrževanja Romov na deponiji, njihovega prosjačenja po vaseh in nadlegovanja vaščanov, zareditev podgan in miši ter prave invazije teh glodalcev na bližnje hiše, neredne deratizacije, zareditve mrčesa, pri čemer mislimo predvsem na rjave hrošče cvetočerja, ki se — tako je strokovno mnenje kmetijskega inštituta iz Ljubljane — zaredijo prav na takšnih deponijah in odpadnem lubju. Omenjeni hrošči so v zadnjih letih precej oklestili pridelek jagod, sadja in okrasnih rož ter pšenice v krogu okoli 2 km. Letos jih je k sreči uničil zadnji sneg z zmrzaljo, vendar pa smo jih na deponiji opazili v velikem številu pred snegom. Tu je prisoten tudi stalen smrad po odpadkih, ki se nepokriti razkrajajo.«

V pogovoru s predsednikom izvršnega sveta, 23. aprila, ko so rok za ureditev deponije podaljšali še za dva tedna, so zahtevali, naj upravljalec deponije v tem času zasuje vse smeti in začne postavljati zaščitno ograjo. »Deponija bi morala biti ograjena, tako da nihče nepoklican ne bi mogel nanjo. In če bi odpadke še teptali, tako kot so to delali v začetku, Romi tudi sicer ne bi imeli kaj pobirati. Prav tako bi bil smrad dosti manjši, če bi odpadke redno zasipavali. Skratka, z deponijo ne bi bilo problemov, če bi na njej vladal red,« meni Jože Stibrič, ki vodi organizacijski odbor za zaporo deponije. Ker pa tega reda ni in ker se niti zadnji dve zahtevi nista začeli uresničevati, so krajsani s 150 podpisi podprli protestno zaporo. Udeležilo se je je precej manj ljudi — tisti četrtek je bil pač običajen delovni dan.

Jože Stibrič, predsednik organizacijskega odbora za zaporo deponije

Še tole so nam pokazali organizatorji protesta: »Ne morete si misliti, s kakšno vnetostjo so včeraj prekrivali smeti, ko so izvedeli za prihod novinarjev.« Je pa videz zasutega smetišča povsem drugačen od nezasutega. In vonj tudi.

Člani organizacijskega odbora so opozorili tudi na pomanjkanje kontrole nad odpadki. Upravljalec deponije, pravijo, ne more pokazati knjige odlaganja posameznih vrst odpadkov, ker tega ne kontrolira. Sami pa so na smetišču videli poginule zajce prav času nalezljive bolezni teh živali (to so potem raznesle podgane in so domači zajci množično poginjali) in tudi poginulega psa. Ob taki brezskrbnosti, menijo, bi se na deponiji prav lahko znašli še radioaktivni odpadki.

V dopoldanskih urah je vaščane — sosede nuklearke in občinskega smetišča — med protestno zaporo obiskal krški župan Vojko Omerzu. Silvana Mozer, ki opravlja posle direktorja Kostaka, se je oglasila že zjutraj, potem ko je svojim delavcem naročila, naj z odvozom smeti za tisti dan počakajo. Glede ograje so krajsani od nje dobili pojasnilo, da gre Kostaku preveč slabo, da bi ograjo postavljali za eno leto, kolikor naj bi ta deponija še obratovala.

Organizacijski odbor za blokado sanitarne deponije

Datum: 21. 5. 91

Sporočilo za javnost

Po opozorilni blokadi sanitarne deponije v Sp. Starem gradu z dne 9. 5. 91 smo skušali priti v stik z občinskimi organi ter upravljalcem deponije Kostakom oziroma smo pričakovali njihov odziv. Ker tega vse do petka, 17. 5. 91, ni bilo, smo se odločili za ponovno blokado deponije v ponedeljek, 20. 5. 91, in pri tem ukrepu nameravali vztrajati vse do rešitve problemov. Kot odziv na nepričakovano ponovno blokado deponije in na vztrajnost vaščanov pa je bila za v torek, 21. maja ob 7. uri sklicana skupna seja organizacijskega odbora, IS SO Krško in Kostaka. Tu smo predstavili naše pogoje in možne rešitve. Pri tem pa smo sprejeli naslednje sklepe:

1. Blokado deponije se konča takoj, ko Kostak prične s postavljanjem žične ograje okrog čela deponije — v dolžini 1.300 metrov.

2. Imenovali smo kontaktno komisijo vaščanov, v kateri so Niko Bogovič, Boris Rodman in Jože Stibrič, njen namen pa je opozarjanje na nepravilnosti pri odlaganju smeti ter vpogled (preko delavcev Kostaka, Planinca in Pereca) v evidenčne knjige deratizacij ter evidenco kontrole vsebine pripekljenih odpadkov.

3. V primeru, da do začetka jeseni ne bo pridobljena nova lokacija za sanitarno deponijo, se mora obvezno zasaditi zelena zavesa v smeri proti vasi Spodnji Stari Grad.

4. Prekrivanje odpadkov bo sproti in ažurno, ravno tako rekultivacija pridobljenih površin.

5. Po zapolnitvi deponije bo ustavljena njena nadaljnja širitev. Takoj jo je treba sanirati, zapreti in preseliti na novo lokacijo, kjerkoli to že bo.

Poleg tega smo se z občinskimi organi oziroma izvršnim svetom lotili tudi krajevnih težav in pri tem sprejeli naslednje sklepe:

1. Na prvi skupščini mora biti posredovan odgovor na protestno pismo delegata Stibriča.

2. Takoj je treba pristopiti k rešitvi avtobusnega prevoza osnovnošolcev skozi naselje Spodnji Stari Grad — zaradi ukinitve železniškega prehoda.

3. Projekt za izgradnjo pločnikov in podhoda pod železniško progo mora biti izdelan v letošnjem letu.

4. V mesecu dni mora biti opravljen konstruktiven razgovor s predstavniki Železniškega gospodarstva Ljubljana v zvezi s podhodom in peronom na železniški postaji Libna — skupno s predstavniki NEK in krajevne skupnosti, dobiti moramo ustrezen odgovor o razgovorih.

5. Navezati je treba stike z vodnogospodarsko skupnostjo v Novem mestu in takoj pričeti čiščenje struge potoka Stari Grad pod železniško progo.

6. Vodni zbiralnik na Libni bo glede na večje potrebe v nekaterih drugih delih občine in zaradi pomanjkanja sredstev zgrajen v naslednjem letu.

7. Takoj (ob primernem vremenu) se bo pričel izvajati program asfaltiranja krajevnih cest — po programu KS Dolenja vas in v okviru razpoložljivih sredstev.

8. Izvršni svet naj vpliva na Center za socialno delo, da se ob vsaki ponovni možni naselitvi Ro-

mov v KS Dolenja vas obvezno posvetuje s krajevno skupnostjo in se ne igra skrivalnic.

9. Krajevna skupnost bo postavila na zasedanju krških skupščinskih zborov zahtevo po črtanju programa gradnje sadovnjakov v Črni mlaki iz družbenega plana.

10. Izvršni svet se bo angažiral, da bo vplival na saniranje manjših gramoznic v Spodnjem Starem Gradu in Pesjem povod tam, kjer je lastnik parcel zemljiška skupnost, in jih bo ta iz povsem nefunkcionalnih spremenila v funkcionalna zemljišča, obenem pa bo IS vplival na ostale možne lastnike, da uredijo zemljišče.

11. Izvršni svet in predsednik SO Krško se obvezujeta, da bosta posredovala pri Medobčinskem inšpektoratu v zvezi z ugotavljanjem črnega izkopa gramozja v bližini vasi ter nehijskih razmer v neposredni bližini novonastanjenega prebivalca Ivana Kovačiča.

12. Kabelski distribucijski sistem do krajanov, ki ga še nimajo, imajo pa plačnega, mora biti končan še v letošnjem letu. IS naj vpliva na gradbeni odbor.

Organizacijski odbor je s sprejetimi sklepi zadovoljen in je na podlagi realnih zahtev dobil zadovoljive odgovore, tako da lahko z optimizmom in kančkom grenkega priokusa zremo v prihodnost. Kljub temu pa se sprašujemo, ali je bilo potrebno, da smo dvakrat blokirali deponijo? Da, bilo je potrebno! Upamo pa, da se bodo nekateri iz tega primera tudi kaj naučili, saj se na podlagi sprejetih sklepov jasno vidi, da bi z malo več poslušanja in volje vse to lahko že v samem začetku lahko preprečili — še pred prvo blokado. Ali res moramo vsak napredek izsiliti? Ali nam nihče več ne verjame, da mora predsednik IS iz preverjanja podatkov ugotoviti, da KS Dolenja vas resnično ni v vseh teh letih skoraj ničesar dobila od občine?

Glede deponije pa to: deponija je zopet odprta od 25. maja 1991 od 7.30 ure dalje takoj, ko so delavci Kostaka pričeli z gradnjo žične ograje v dolžini 1.300 metrov. Mi vsi pa upamo, da nam po iskanju odgovorov in pravic ne bo več potrebno hoditi z blokado pred sanitarno deponijo.

Predsednik odbora
Jože Stibrič

Na podlagi 6. točke 33. člena in 74. člena Statuta Obrtnega združenja Krško so delegati skupščine obrtnega združenja Krško na svoji 3. redni seji dne 23. aprila 1991 sprejeli naslednji

SKLEP

o določitvi osnove in stopnje članskega prispevka Obrtni zbornici Krško za čas od 1. junija 1991 dalje

I.

Članski prispevek plačujejo člani Obrtne zbornice Krško, ki redno samostojno opravljajo obrtno ali drugo gospodarsko dejavnost v skladu z določili Obrtnega zakona.

Člani, ki opravljajo dopolnilno (popoldanska obrt) obrtno ali drugo gospodarsko dejavnost, plačujejo članski prispevek Obrtni zbornici Krško v nominalnem znesku.

II.

Osnova za obračunavanje članskega prispevka Obrtni zbornici Krško je bruto zavarovalna osnova, ki se uporablja za obračun prispevka za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

III.

Stopnja za obračunavanje članskega prispevka Obrtni zbornici Krško, ki ga plačujejo samostojni obrtniki, ki redno opravljajo obrtno ali drugo gospodarsko dejavnost, znaša 2,85 % od osnove iz 2. točke tega sklepa.

Članski prispevek Obrtni zbornici Krško, ki ga plačujejo člani, ki opravljajo dopolnilno (popoldansko) obrtno ali drugo dejavnost, znaša 200,00 din mesečno.

IV.

Članski prispevek po tem sklepu obračunava in pobira Občinska uprava za družbene prihodke Krško po določitvi medsebojnega sporazuma.

Tako obračunani in pobrani prispevek nakazuje Občinska uprava za družbene prihodke Krško do 25. dne v mesecu za pretekli mesec na račun Obrtne zbornice Krško št. 51600-637-250 pri Službi družbenega knjigovodstva Krško.

V.

Do 31. maja 1991 se obračunava članski prispevek po sklepu, sprejetem na 2. redni seji skupščine Obrtnega združenja Krško z dne 24. januarja 1991.

VI.

Ta sklep začne veljati z dnem sprejetja na skupščini, uporablja pa se od 1. junija 1991 dalje.

Predsednik skupščine:
Ivan Molan

NAŠ GLAS

SKUPNE DELEGATSKE INFORMACIJE

Priznanja občine Krško za leto 1991

Delegati zborov SO Krško so na svoji zadnji seji (14. maja 1991) potrdili predloge za letošnje prejemnike občinskih odličij, ki jih bodo podelili na slavnostni seji ob občinskem prazniku, 7. juniju. Prejeli jih bodo: Gasilsko društvo Krško (veliki znak občine Krško), Gasilsko društvo Podbočje (nak občine Krško) in Labod — profitni center Libna Krško (riznanje občine Krško).

Komisija za odlikovanja in občinska priznanja je, skladno z določili Pravilnika o izvajanju Odloka o občinskih priznanjih, objavila razpis za podelitev priznanj občine Krško za leto 1991. Razpis je bil objavljen v Našem glasu št. 3, 28. 2. 1991. Razpisni rok, do katerega naj bi komisija sprejemala predloge, je bil 31. 3. 1991, vendar v tem času komisija ni prejela nobenega predloga.

19. člen Pravilnika o izvajanju Odloka o priznanjih in zna-kih pozornosti občine Krško predvideva, da komisija vse predloge posreduje v obravnavo »občinskim vodstvom družbenopolitičnih organizacij, predsedstvu občinske skupščine in izvršnemu svetu, ki v skladu s poslovnikom občinske skupščine po svojih predstavnikih sodelujejo pri obravnavi in oblikovanju predloga«.

Upoštevač analogijo zgoraj citiranega člena, je komisija na svoji seji (9. in 13. maja tega leta), posvečeni problematiki občinskih priznanj, povabila predstavnike redstva in izvršnega sveta skupščine občine ter vseh osmih v občini delujočih političnih strank. Predlog, ki so ga na teh posvetih izoblikovali, so obravnavali in potrdili delegati vseh treh skupščinskih zborov na seji 14. maja 1991.

Veliki znak občine Krško so ob 120 letnici delovanja namenili GASILSKEMU DRUŠTVU KRŠKO,

ki je vsa ta leta imelo pomembno vlogo v svojem okolju. Do ustanovitve poklicne gasilske enote v Krškem je pogosto prevzemalo največje obveznosti in jih kakovostno opravljalo. Hkrati se je vključevalo v svoje okolje in je sodelovalo v aktivnostih tudi izven požarnega varstva. Leta 1971 je ob 100-letnici odprlo nov gasilski dom. Čas je pokazal, da je razvoj prehitel možnosti dela v tem domu, zato je bilo potrebno dograditi nove prostore na operativno in društveno dejavnost. Za dograditev je bilo v društvu doslej opravljenih že preko 10.000 delovnih ur. Tako so delovne akcije člane v društvu še bolj povezale.

Društvo je eno najaktivnejših v občini in je ves čas prva rezerva poklicni gasilski enoti. Samo tudi skrbi za vzgojo podmladka in svojih operativnih članov.

Znak občine Krško bo prejelo GASILSKO DRUŠTVO PODBOČJE

Ustanovljeno je bilo leta 1901 in je bilo prva organizirana oblika skrbi za varovanje premoženja v podgorjanskih in gorjanskih vaseh. Društvo je skrbelo za izobraževanje svojih članov, s prostovoljnimi prispevki in prostovoljnimi delom zgradilo orodjarno in nakupilo najpotrebnejšo opremo.

S časom je orodjarna postala premajhna za vse aktivnosti, zgrajen je bil gasilski dom, ki večinoma z delom članov letošnje 90-letnico pričakuje povečani in prenovljen, da bo zadostil vsem potrebam društva. Društvo izvaja tudi dejavnost v požarni preventivi, pomaga ljudem pri oskrbi s pitno

vodo, skrbi za vzgojo podmladka in izobražuje svoje operativne enote v Podbočju, Mladju, Prušnji vasi in Velikem Mrševeu. Iz gasilcev, ki jih je vzgajalo in izobrazilo društvo, je bilo leta 1952 ustanovljeno tudi Gasilsko društvo Malo Mrševo, ki skrbi za požarno varnost v vaseh na levem bregu Krke.

Priznanje občine Krško bo LABOD — PROFITNI CENTER LIBNA KRŠKO

prejel ob 25-letnici obstoja in gospodarske rasti. Današnji Labodov center Libna je začel obratovati 1. januarja 1966, kar je bil za gospodarstvo Krškega velik korak v odpiranju delovnih mest, primernih za ženske, ki jih je do takrat izrazito primanjkovalo.

Kolektiv je rasel s trdim delom, vztrajnostjo in skromnostjo od prvih 25 delavk do današnjega 360-članskega kolektiva, katerega proizvodnja je v celoti namenjena izvozu. Doseganje in preseganje svetovnih normativov produktivnosti in kakovosti, vztrajnost in skromnost kolektiva so omogočili ohranjanje in krepitev poslovnih vezi s tujimi partnerji, s katerimi namerava Libna še širiti sodelovanje — tudi preko skupnih vlaganj.

Dobitnike velikega znaka občine Krško smo še pred desetimi dnevi zalotili pri udarniški akciji: ometavanju doma gasilcev.

V skupščini tokrat skoraj brez zapletov

Zadnje zasedanje skupščine je minilo skorajda brez zapletov. Dnevni red, ki smo ga skupaj s kratko predstavitvijo glavnih točk objavili v prejšnji številki, so dodali še predloge za dobitnike letošnjih občinskih priznanj in nato vsa predlagana gradiva sprejeli oziroma potrdili. Zbori so bili tokrat od začetka do konca sklepčni in so zasedanje z enajstimi točkami dnevnega reda zaključili v dobrih šestih urah.

Program javne porabe, odlok o proračunu in program dela izvršnega sveta so dobili večinsko podporo v vseh treh zborih. Delegati so se strinjali, da je izvršni svet v programu javne porabe res upošteval večino pripomb, danih v skupščini. Med tistimi, ki bodo znova morale počakati na boljše čase, so za-

hteve po urejanju cest v krajevnih skupnostih. Zavržen je bil amandma delegata Libne Ivana Žoherja, da naj bi iz sredstev za razvoj podjetništva financirali tudi delovna mesta v majhnih in srednjih družbenih podjetjih. Razočarani pa so menda tudi kmetijci — po besedah Ivana Kozoleta iz Agrokombinata kmetijstvu v zadnjih 10 letih še nikoli ni bilo namenjeno tako malo denarja kot sedaj. Sicer pa je predsednik izvršnega sveta Franc Černelič zagovarjal realnost proračuna, načrtovanega v višini 312 milijonov din. Kot je povedal v skupščini, je trenutno realizacija 90,9-odstotna, dolgovi se odplačujejo, izpad prispevkov zaradi odloga plačil podjetjem se tudi nekako za sproti sporazumno nadomešča. Tako imenovani integralni proračun oziroma

finančno gospodarjenje dejansko omogoča, da se vsi programi in vse dejavnosti odvijajo kolikor toliko normalno, je dejal predsednik Čermelič. **Silvo Mav-sar** (Zeleni) o realnosti proračuna ni bil prepričan in je predlagal, naj bi skupščina sprejela le neke vrste globalni proračun, vso odgovornost za razporejanje in porabo proračunskega denarja pa naložila izvršnemu svetu. Ta predlog v skupščini ni dobil podpore. **Metod Šonc** (KS Krško) je menil, da takšen proračun, kot je predlagan, pač moramo imeti, saj morajo na njegovi podlagi vsi porabniki proračuna (izvajalci) ravno tako planirati in programirati, nikakor pa ni bil pripravljen izvršnemu svetu dati absolutne pravice, da bi razpolagal z vsemi sredstvi in jih delil po svoji presoji. Ne dvomiti o realnosti — bolj se mu zdi potrebno težiti k temu, da bo proračun realiziran. **Niko Žibret** (KS Krško) pa je predlagal, naj izvršni svet tekoče poroča o porabi proračunskega denarja in uresničevanju nalog iz programa.

Dogovor o usklajevanju davčne politike in odlok o davkih občanov je bila skupščina nekako prisilje-

na sprejeti. To je namreč pomenilo pristati na dogovor, da si občina zagotovi lasten vir prihodkov, kar je (po navedenem dogovoru) pogoj, da potem dobi tisti denar iz republiškega proračuna (77 milijonov), ki je namnejen za t. i. izravnavo občinskih proračunov. Pri odloku o davkih občanov pa se je vendarle zataknilo in je bil sprejet šele po enournem usklajevanju. Zaradi znane težnje, da bi pri nas odpravili davek na premoženje, ga ob prvem glasovanju vsi zbori niso sprejeli kljub opozorilu direktorice uprave za družbene prihodke, da bi v tem primeru še naprej veljal stari odlok, po katerem so davki višji.

Kot smo napovedali, je v skupščini tekla beseda o težavah krškega gospodarstva, v katerem je glavna pozornost veljala podjetju Videm. Predsednik SO **Vojko Omerzu** je pripravil tudi informacijo o poteku pogovorov z IS Republike Slovenije o jedrski elektrarni, a žal ni mogel povedati nič vzpodbudnega. Več o Vidmu in nuklearni lahko preberete v sporočilu o izredni seji občinskega izvršnega sveta in pogovoru predstavnikov naše občine v Ljubljani.

Odpadni papir je iskano blago

Z 1 tona starega papirja prihranimo 5,3 kubičnega metra lesa. Za predelavo tolikšne količine lesa porabimo 4000 kWh električne energije, 28000 litrov vode, ki jo v tem procesu onesnažimo in jo moramo potem čistiti.

S temi podatki je **Jože Molan** iz podjetja Videm v skupščini podkrepil svojo pobudo, da bi se v Sloveniji odločili za znižanje prometnega davka za odpadni papir (sedaj znaša 33,5 %), pri čemer bi se lahko zvišala odkupna cena in bi tako znova spodbudili zbiranje te odpadne surovine, ki jo bo Videm še kako potreboval. Po rekonstrukciji, ki gre sedaj h koncu, bo njihov obnovljeni papirni stroj porabil dnevno od 130 do 150 ton starega papirja. Če je v svetu interes za zbiranje odpadnih surovin, meni **Jože Molan**, in če iz cele Evrope vozimo star papir k nam, potem moramo najti interes za to tudi doma, tako s stališča ekonomije kot ekologije.

Pobudo so delegati seveda podprli in bo predstavljena tudi v republiški skupščini. Republiški delegat **Metod Šonc** je predlagal le še razmislek o tem, ali naj pobuda velja le za papir ali pa za vse odpadne surovine.

Pregled dela Komisije za koordinacijo celovitega reševanja skupščinskih zahtev in problematike delovanja NEK med Izvršnim svetom Republike Slovenije in organi Skupščine občine Krško od 27. marca do 14. maja 1991.

Dne 19. aprila 1991 je komisija na svoji seji pregledala zahteve SO Krško, ki jih je ta sprejela na svoji izredni seji 12. 3. 91 in ugotovila, da pristojni republiški organi niso ničesar storili za uresničitev navedenih sklepov, kljub temu, da poteče rok za ponovno razpravo o problematiki NEK in širitvi začasnega skladišča NS RAO že 12. 5. 91. Zato je komisija dne 19. 5. 91 sprejela naslednje sklepe:

1. Skliče se sestanek s člani republiškega izvršnega sveta, ki so sodelovali na izredni seji krške občinske skupščine (12. 5. 91) in člani komisije, kjer naj bi se seznanili z aktivnostmi republiških organov pri uresničevanju postavljenih zahtev.
2. Za izterjavo sredstev, ki jih NEK dolguje Skladu stavbnih zemljišč, naj se uporabijo vsa pravna sredstva, republiškega sekretariatu za energetiko pa se pošlje obvestilo s specifičnimi podatki dolga NEK Skladu stavbnih zemljišč.
3. V primeru, da pristojni republiški organi zahtev krške občinske skupščine ne bodo izpolnjevali, bomo v Republiški skupščini zahtevali razpravo o reševanju problematike NEK.

Na sestanku, ki ga je sklical podpredsednik IS Skupščine RS, dr. Šešerko, na pobudo komisije dne 10. 5. 91 v Ljubljani, kjer so bili prisotni dr. Šešerko, dr. Tomšič, ga. Črešnar in g. Kost ter člani komisije iz Krškega (razen g. Čermeliča), so prisotni pregledali sklepe izredne seje SO Krško, sprejete 12. 3. 91, ter ugotovili — na podlagi izvajanja dr. Šešerka, da pristojni republiški organi še niso oblikovali nobenih jasnih stališč glede izpolnitve zahtev SO Krško.

Sprejet je bil sklep, da do 14. maja 91 pristojni republiški sekretariati pripravijo osnutek odgovorov do postavljenih zahtev, na sestanku, ki je bil sklican za 16. maj 1991 pa naj bi komisiji posredovali celovit odgovor na postavljene zahteve občinske skupščine.

Dr. Šešerko je zagotovil, da bo IS Republiške skupščine do 1. oktobra 91 izoblikoval jasni scenarij glede reševanja problematike NEK. Komisija pa je sprejela stališče, da bo predlagala SO Krško, naj nadaljuje postopek javne razprave o širitvi začasnega skladišča RAO, s tem, da bo sprejem odloka o širitvi skladišča odvisen od izpolnitve zahtev občinske skupščine s strani pristojnih republiških organov.

Izvedeli smo, da udeleženci razgovora 14. 5. 91 z njegovim izidom niso bili zadovoljni, saj je bilo narejenega izredno malo glede na roke in zapisane naloge posameznih republiških organov

Foto: Črt Čargo

Poslansko delo je naporno in večplastno:

Posavci moramo na vsak način stopiti skupaj

Kar nekajkrat je bilo treba prestaviti že napovedani razgovor, ki ga je z republiškimi poslanci na pobudo posavskih novinarjev sklical predsednik Sveta posavskih občin Vojko Omerzu. Zato niti ni bilo čudno, da so vsi, brez izjeme, na (13. maja letos) končno vendarle sklicanem sestanku priznali, da je dela odločno preveč. Gradiva so obsežna, seje republiške skupščine pogoste, zadeve včasih tako ozko strokovne, da bi človek potreboval pomoč izvedenca, ob vsem tem pa čaka še redno delo v službi.

Saj se ni nihče pritožil, da ima v službi težave z nadrejenimi zaradi opravljanja svoje funkcije. Če pa hoče človek biti pošten do sebe, pravi Niko Rainer iz Brežic, si mora priznati, da vsak izmed njih tvega očitke na delovnem mestu, češ: delo včasih trpi. In družina. Da o prostem času sploh ne govorimo, saj ga ni. Zato so vsi udeleženci razgovora odločno izjavljali, da bo nova ustava morala urediti in zagotoviti status poklicnim poslancem, saj so jim tudi sedaj sami v razpravah le težko kos. Povrh vsega pa se glavčina dela sploh ne odvija v skupščinskih klopih. Glavno garanje in tudi večino kreativnega ali celo pogajalskega dela poslanci opravijo v odborih in komisijah. Tam se tisti, strogo strankarskim načelom zavezani poslanci, tudi skušajo na vse kripje izboriti za interese svoje regije. Na skupščinskem zasedanju je namreč že prepozno, ker takrat se podrejajo stališčem stranke, na katere listi so bili izvoljeni. Zaradi tega se je, na primer, poslancu iz Brežic, Cirilu Kolečniku, zgodilo, da je glasoval zoper amandma, ki ga je sam predlagal, ali da ni z govorniškega odra podprl kolega (Franc Pিপান iz Sevnice), poslanca, ki ob celi vrsti svojih akcij v skupščini skuša Posavcem izboriti tudi rento... Pa Kolečnik ni proti njej in tudi ve, da je republiška vlada Posavcem ne namerava odtegniti. Le kolegu poslancu, Pipanu, ki je iz opozicijske stranke, tega ni prej povedal. Ta po drugi strani trdi, da disciplina v njegovi stranki ni odločilna in da je že glasoval za predlog vladajoče koalicije, če se mu je zdel primeren, ne da bi ga zato kdorkoli klical na zagovor.

Glavne naloge vseh naših poslancev v republiški skupščini bodo vsekakor, ob rednem delu vsakega izmed njih, ostale pri izvedbi regionalizacije, pridobivanju posavske rente, osamosvajanju Slovenije, ki trenutno najbolj izčrpava tudi strokovne službe republiških upravnih organov, čeprav je vlada odločena rešiti tudi problem NEK. »Ustava sama ne bo rešila ničesar!« je poudaril gospod Kolečnik. »To bo kos papirja, načelen, kratek. Razdelil bo pristojnosti upravnih organov, toda ti niso regija in sami po sebi ne prinašajo ne samoupravljanja in ne demokracije. Te se bomo morali učiti skozi generacije, tudi s samodisciplino. Pogosto se sami zapletamo in se onemogočamo in za vse, kar bo tu narobe, si bomo sami krivi. Ko bomo stopili skupaj, brez zavisti, egoizma, bomo v tem posavskem prostoru lahko storili veliko za vse nas in za vsakega posebej.«

Slišali smo tudi nekaj pripomb na račun novinarskega dela, našega in naših kolegov, ki poročajo iz republiške skupščine. »Vse prepogosto,« pravi Metod Šonc iz Krškega, »izbirajo medstrankarske spopade v družbenopolitičnem zboru, ki so za ljudi pač zanimivi, premalo pa se strokovno poglabljajo v

delo zborov in v probleme.« Sam delegat v zboru občin, ocenjuje delo svojih kolegov dokaj ugodno. Manj so podrejeni strankarski disciplini, bolj interesom svojih občin in lažje se dogovorijo o rešitvah problemov. Tudi sam podpira program, ki se mu pač zdi dober. Ni pristal na delo v odborih in komisijah, prevzema pa veliko zadolžitev znotraj svojega kluba delegatov, tako je precej truda vložil pri sprejemanju republiškega proračuna in pri reševanju problematike v zvezi s krško jedrsko elektrarno. Doseči namreč skuša (med drugim) strankarsko razčiščevanje stališč že pred morebitnim referendumom o NEK, da bo lahko takrat imela odločilno besedo stroka. Z odzivom na svoje nastope v zvezi s to problematiko ni zadovoljen. Je pa to pravi naslov za reševanje vprašanj v zvezi z nuklearko tudi po mnenju poslanca Ivana Tomšeta iz Brežic. »Napak je, da se o problemih, ki so v zvezi s tem pred nami, pogovarjamo z delavci, strokovnjaki, zadolženimi za to, da elektrarna brezhibno, varno deluje. Za to imamo vlado in skupščino!« pravi. Sodi pa v njegov seznam poslanskih akcij cela vrsta dokumentov s področja ekologije, vključno z varčevanjem surovin in energije, ki so trenutno v delu.

Šest poslancev imajo posavske občine Brežice, Krško in Sevnica v sedanjem sklicu Republiške skupščine. V zboru občin so dr. Cveto Gradišar (zdravnik), Niko Rainer (inženir v GG Brežice) in Metod Šonc (direktor Obrtne zadruge Resa), v družbenopolitičnem zboru pa Ciril Kolečnik (predsednik IS SO Brežice), Franc Pipan (odvetnik) in Ivan Tomše (vodja kadrovske službe v Termah Čatež in predsednik SO Brežice). V Zboru združenega dela svojega poslana nimamo, pač pa si ga »delimo« še z Dolenjsko.

Franc Pipan

Metod Šonc

Niko Rainer

Ciril Kolečnik

Ivan Tomše

Protest dijakov tretjih in četrth letnikov srednjih šol Slovenije

V vseh naših srednješolskih centrih so od 14. maja učenci tretjih in četrth letnikov pete stopnje pričeli protest proti zaključnim izpitom. Protest so izkazovali z demonstracijami na ulicah. Demonstracije sta organizirali Zveza dijakov in Zveza četrtošolcev Slovenije. Skupščini RS so poslali naslednji ultimatum:

1. Takoj naj se sprejme moratorij na zaključne izpite četrth letnikov.
2. Vlada naj zagotovi, da sedanji tretji letniki do 1. 9. 1991 dobijo vse kataloge znanj ter natančna navodila o izvedbi zaključnega izpita.
3. Univerzi naj prihodnje leto upoštevata rezultate zaključnih izpitov pri vpisu na univerzo.

Do sedaj zahtevam učencev ni bilo ugodeno, zato se protest učencev nadaljuje. Učenci naše šole so se odločili, da bodo od 20. maja naprej imeli redni pouk, protest pa bodo nadaljevali preko delegatov.

Naši učenci so prejšnji teden demonstracije izvajali skupaj z učenci iz brežiške srednje šole. V sredo so jih pripravili naši učenci pred našo šolo. Považili so predstavnike občine in radia Sevnica. V četrtek se je protest odvijal v Brežicah. V petek so naši učenci že delno pričeli s poukom.

Kaj mislijo učenci o protestu?

Učenci podpirajo postavljene zahteve, vendar opažajo nepovezanost in nepravilno organizacijo celotnega protesta. Veliko učencev ga ne jemlje resno kljub temu, da se je peščica njihovih sošolcev trudila, da bi protest izvedli »na nivoju«.

Kaj mislijo učitelji?

Učitelji podpirajo učence predvsem pri zahtevah o upoštevanju uspeha v tretjem in četrtem letniku pri vpisu na univerzo, sicer pa se pripravljajo na kvalitetno opravljanje zaključnih izpitov. Vedo pa, da učencem vsekakor ni lahko.

O podobni situaciji se je svojčas dobro izrazil pedagog David Elkind: »Ko zbolí vlada ali družba, dobijo otroci zdravilo« (ne pa bolnik; op.p.). Meni, da je politično izkoriščanje otrok največja ovira pri ustanavljanju takšnih šol, ki so osredotočene na otroka. Ko zbolí vlada ali družba, je, žal, učitelj tisti, ki mora dajati zdravilo. Taki pritiski zavirajo učiteljevo akademsko svobodo in kreativnost.

M. Plavljanič

Stavkajoče učence SŠ Krško (10. 5. 91) je nagovoril tudi občinski minister Danilo Siter.

*Zveza svobodnih sindikatov Slovenije
Območna organizacija sindikatov Posavja
Brežice, Krško, Sevnica*

Brežice, 13. maja 1991

Delavci Gozdnega gospodarstva Brežice, ki smo ostali brez dela in s tem brez socialne varnosti, odločno protestiramo zoper nedorečene ukrepe (sklepe) Skupščine Republike Slovenije in Izvršnega sveta te skupščine.

1. Vaša odločitev o prepovedi sečnje gozdov nas je čez noč postavila v popolnoma negotove razmere. Nič krivi smo ostali brez rednega dela in zaslužka, s tem pa tudi brez socialne varnosti zase in za družine.

2. Vaša odločitev je bila jasno povezana tudi z odpuščanjem delavcev, kljub temu pa niste zagotovili denarja za reševanje odvečnih delavcev, pač

Odprto protestno pismo Skupščini Republike Slovenije in njenemu Izvršnemu svetu

pa ste vse breme naložili gozdnim organizacijam ali še bolj prav, tistim delavcem, ki imajo še delo.

3. Ne moremo razumeti, še manj pa zaupati taki oblasti, ki preko nedolžnih delavcev uresničuje prenaplajene predvolilne obljube in s tem dela še večje krivice, kot jih je delala oblast po vojni.

4. Zahtevamo, da skupščina in izvršni svet čim prej dopolnita svoje odločitve s programom za reševanje odvečnih delavcev v gozdnih organizacijah in za ta program zagotovita tudi denar. V program naj se vključijo tudi občinske skupščine.

5. Večina nas živi na manj razvitih območjih, zato zahtevamo, da vsi organi občinskih in repu-

bliške skupščine sprejmejo primerne programe za razvoj teh območij. Namenska sredstva bi ublažila naše stiske.

6. Hočemo živeti človeka vredno življenje, zato pričakujemo, da boste našo zahtevo proučili in ukrepali tako, da nam boste omogočili preživetje.

Tisti, ki sprejemate take odločitve, morate sprejeti tudi odgovornost za nastale posledice, ne pa jih prelagati na pleča nemočnih delavcev.

Predsednik Območne organizacije sindikatov Posavja

Jože Černoša

in 93 podpisanih delavcev

V krški občini najslabše izkoriščamo možnosti sofinanciranja

Društvo kadrovskih delavcev Posavja in sevniška enota Republiškega zavoda za zaposlovanje sta imela 15. maja v Krškem posvet, ki sta ga oba sklicatelja naslovlila **Delovna zakonodaja v praksi**. Udeležili so se ga kadrovski delavci iz družbenih podjetij v vseh treh občinah, namenjen pa je bil izmenjavi izkušenj pri uveljavljanju nove delovnopravne zakonodaje. Na pogovor je bil povabljen tudi posavski medobčinski inšpektorat, vendar se iz te institucije posveta ni nihče udeležil.

Delavci sevniške enote zavoda za zaposlovanje so na podlagi letnih načrtov zaposlovanja posameznih podjetij prišli to take skupne ocene za Posavje: povsod upada povpraševanje po delu, presežkov je vse več, stečaji so pred vrati. Zmanjševanje potreb po delavcih je še posebej očitno v krški občini, povsod pa je najmanj potrebnih po delavcih z nižjimi kvalifikacijami, kakršnih je med presežki največ.

Po zbranih podatkih ocenjujejo, da je med presežnimi delavci v krški občini okoli 700 takih, ki bodo prešli v tako imenovano odprto brezposelnost, do konca leta pa naj bi se ta številka najmanj podvojila. Med podjetji, ki brezposelne že imajo ali jih napovedujejo, pa so poleg Kovinarske šole SOP, Pionir, Gozdno gospodarstvo, Rudnik Senovo, SO, Transport.

Ker so razmere povsod slabe, seveda ni mogoče iskati rešitve v sosednjih občinah. Zavod za zaposlovanje zato v sodelovanju s podjetji poskuša čim bolj uveljaviti ukrepe, ki jih zagotavlja delovna zakonodaja, zlasti pa tako imenovane ukrepe aktivne politike zaposlovanja, o katerih smo v Našem glasu letos že podrobno pisali. Gre za različne oblike sofinanciranja iz sredstev republiškega zavoda ter strokovne pomoči pri prezaposlovanju, odpiranju novih delovnih mest ipd. Podatek, ki bi nas moral skrbeti, pa je ta, da je med posavskimi občinami ravno krška, ki ima največ delavcev, najmanj izkoristila razne možnosti sofinanciranja, ki jih omogoča zakonodaja. Delavci sevniškega zavoda pravijo, da krška podjetja doslej kljub temu, da so bila o teh možnostih obveščena, zanje niso pokazala dosti zanimanja in niso pripravila

programov, ki so pogoj za pridobitev teh sredstev. Podobno velja za projekt »1000 novih delovnih mest«: v Posavju se je na razpis prijavilo 45 obrtnikov in podjetnikov, skupaj za 140 novih delovnih mest (za 50 so sredstva že odobrena, izbira pa še poteka); iz krške občine je bilo od tega samo 8 prijav, skupaj za 24 delovnih mest.

Beseda je na posvetu tekla tudi o pomoči brezposelnim, o javni deli, ki so jih doslej izvajali samo v sevniški občini, o spremembah pri zaposlovanju pripravnikov, pojavi nezakonitega odpovedovanja delovnega razmerja pri zasebnih delodajalcih in posebnostih, s katerimi se srečujejo kadrovski delavci pri svojem delu ter nekaterih negotovostih pri tolmačenju novih predpisov iz delovne zakonodaje. Povsem jasno pa je bilo sporočilo, da je začasno ustavljena kapitalizacija nadomestil, menda za tri mesece. Ta ukrep menda dopušča zakon, ki pravi, da se kapitalizacija LAHKO priznava. Če proračun usahne, pa se lahko ustavi.

Korak k resnici:

Pogovori o demokraciji

Pred letom je prišlo pri nas do pomembnih političnih sprememb, pravimo, da imamo demokratično urejeno družbo in državo, hkrati pa slišimo z vseh strani, da to, kar imamo, ni nobena demokracija. Zakaj? Na to vprašanje je skušal odgovoriti psiholog Janez Svetina v predavanju Vzgoja za življenje v demokraciji, ki ga je v ciklusu Korak k resnici pripravil (17. maja) krški odbor Slovenskih krščanskih demokratov. V naslednjih vrsticah povzemamo njegova razmišljanja.

Vzroke za to vidi Janez Svetina v naravi samega človeka. Res je, da smo uvedli standardne demokratične institucije, kot so parlament, večstrankarstvo, volitve, a ljudje se nismo skorajda nič spremenili. Vsaka demokratična družbena ureditev zahteva še vrsto posebnih sposobnosti in lastnosti pri ljudeh, ki v tej ureditvi živijo. In če tega ljudje nimajo, so vsi zakoni, še tako lepo napisani, in vse demokratične institucije neučinkovite.

Ne samo značilno človeške stvari, na primer razumno mišljenje pa jasno besedno govorjenje in pojmovno mišljenje, čut za lepo, čut za pravo, iskanje nečesa onkraj človeka, pač pa tudi vse drugo nosi človek v sebi, kar je pred človekom — vse živalsko in še vse, kar je pod živalskim. In pogosto te stvari v človeku še zmeraj »igrajo prvo violino«, tako da tisto, kar je značilno človeškega, še nima nujno glavne besede. V človeku je še vedno močna težnja po dominaciji, po tem, da bi ukazoval drugim. To je podobno kot v živalskih tropih: najmočnejši si pribori na vrh tako, da premaga druge. Druga lastnost, prav tako iz predčloveške preteklosti, je t. i. čredna tendenca — delati tako kot drugi. In če je človeška družba urejena samo po tem, kar prinašamo s seboj iz živalske preteklosti, potem je največja verjetnost, da bo urejena bolj kot ne avtoritarno.

Če pa hočemo, da bo družba demokratično funkcionirala, se moramo ljudje za to usposobiti. Zavedati se moramo, da v našem prostoru večina ljudi nima zadosti ne jasnih pogledov o tem, kaj je demokracija in demokratično življenje, in ne usretnih izkušenj ne vedenjskih in osebnostnih lastnosti.

Prave demokratične tradicije pri nas ni, tudi iz let pred vojno ne. Tudi vsa vzgoja je bila precej avtoritarna — beseda starejših je morala veljati. Iz te avtoritarne tradicije nikoli nismo imeli prave priložnosti, da bi se razvili in prešli v neko kolikor toliko demokratično tradicijo mišljenja, vedenja, ravnanja, odločanja. Zato je to naloga, ki je pred nami, in se ne smemo čuditi, če stvari zaenkrat še ne tečejo idealno, na res demokratičen način.

Demokratično kulturo moramo torej šele razviti. K tej kulturi pa sodi najprej neka splošna pametna vzgoja za življenje, ki naj človeku razvije njegovo telesno sposobnost, vitalnost, podjetnost, pogum, vztrajnost, borbenost in sposobnost za pametno obvladovanje lastne energije, mišljenje, kultivirana čustva, moralna načela, čut za lepo. Poleg tega bi moral človek poznati pravila življenja, medčloveških odnosov in družbe, imeti izbran svoj cilj. Znati bi moral sam opazovati in z lastno pa-

metjo presojati, da bi znal sam tudi izbirati med različnimi možnostmi. Neizogibno je potrebno, da imajo ljudje zadosti zaupanja vase, poguma, samozavesti, da tudi povedo svoje mišljenje, če se jim zdi kaj narobe. Še večji pogum je potreben, če se to mišljenje ne ujema z mišljenjem drugih — tistih, ki so na vrhu. To pa je eden temeljnih varnostnih mehanizmov v demokraciji. Biti moramo sposobni sporazumevanja in usklajevanja, upoštevanja

Diploma krškemu bencinskemu servisu

Tri leta je že tega, kar ima mesto Krško in njegova okolica na voljo samo bencinski servis v Stari vasi, kljub temu da je izračun pokazal ekonomsko upravičenost obstoja dveh črpalk že pred dvajsetimi leti. Reka avtomobilov s praznimi rezervoarji se seveda vali skozi starovaško črpalko. Ves čas od zaprtja tiste pod servisom Zastava avta v krškem delu mesta. K temu kaže za ilustracijo gneče dodati, da velika poraba motornih goriv pomeni tudi nujno pogosto dovažanje zaloga, ko pa se bencin prečrpava iz cisterne v podzemne posode, morajo črpalnarji servis zapreti.

Mesečno stočijo v Krškem 400 do 450 ton goriva. Razen tega se ocenjuje videz cestišča (madeži, čistoča nasploh, očiščen morebitni sneg...), zunanost tehničnih naprav in druge opreme, urejenost zelenic, napisov in obvestil ter prodajnega prostora, garderob, sanitarij, skladišče, urejenost servisa izven delovnega časa, kup podrobnosti pri obnašanju, urejenosti, odnosu do strank, dela... prodajalcev, poslovanje, varnostni ukrepi, morebitni prekrški, ki seveda zbijajo nabrane točke... Tekmovanje je sicer internega značaja, udeležujejo se ga vsi servisi na področju posamezne Petrolove organizacijske enote, ki pa jih je na območju Slovenije šest. Kljub tej internosti pa v ocenjevanju (ločeno) sodelujejo in točkujejo vse zgoraj naštet elemente Turistična zveza Slovenije, Avto-moto zveza Slovenije, Petrol... Skupni seštevek na koncu torej določi na področju Slovenije po šest prvih, drugih in tretjih mest. Eno izmed šestih drugih mest je pripadlo letos že drugič prizadevnemu kolektivu »bencinkelnerjev« iz Stare vasi.

Na sliki so delavci krškega servisa, ki smo jih tisto soboto »zalotili« pri delu: (od leve): Zvone Berkovič, Julijana Zupančič (čistilka), Igor Tomše, Gregor Gerjevič, Janez Balas in Franc Petrovič, šef servisa.

Vse to pa enajstčlanski delovnemu kolektivu v Stari vasi ni preprečilo, da ne bi na internem tekmovanju vseh 28 črpalk, ki spadajo k breži-

kemu Petrolu, letos že drugič zapored dosegli drugo mesto. Prvo mesto so namreč (tudi letos že drugič zapored!) dosegli v Vinici, tretje pa v Boštanju.

Zahvala Janezu Svetini iz rok Marice Živič. (Foto: Miloš Kukovičič)

več pogledov na isto stvar, priznavati obstoj več resnic, znati z besedami izražati svoje mišljenje, biti sposobni poslušati druge, pripravljeni na kompromis, odrekanja.

Za reševanje problemov na katerikoli ravni pa je potrebno znanje, potrebna je usposobljenost in te demokratična razprava ne more nadomestiti. Mi pa pogosto delamo, kot da vsak zna vse. Ljudem moramo dati vsaj toliko znanja, da bodo znali presoditi, na kaj se ne spoznajo in o čem torej ne morejo odločiti. Ljudje morajo biti sposobni izbrati voditelja, ki zna organizirati delovanje, in se znati tudi umakniti sposobnejšim.

Če vseh omenjenih lastnosti ne razvijemo, po-

tem taka družba pač ne more funkcionirati, in uveljavijo se tisti, ki imajo dovolj moči in brezobzirnosti ter potrebe po dominaciji — tudi tam, kjer so formalno uveljavljene vse demokratične institucije.

»Zgrešeno bi bilo,« je ob zaključku dejal Janez Svetina, »če bi zdaj, po enem letu demokratičnih poskusov v Sloveniji ljudje izgubljali pogum, češ da je vse po starem ali pa še slabše — kot da se seme lahko razvije v klas od danes do jutri. Ni nujno, da bo prišlo do demokratične kulture, če se ljudje zelo ne trudijo, da bi to kulturo razvili. Na nas je, da to poskušamo početi in vsak lahko začne sam v svojem življenju — v družini, pri samem sebi.«

Izgnanci — prve žrtve načrta o iztrebljenju Slovencev

Nekaj informacij o nekdanjih slovenskih izgnancih in njihovi želji po društvu

Letos bo minilo 50 let, odkar je odpeljal prvi vlak slovenskih izgnancev, ki so jih na silo odtrgali z rodne grude in izgnali, ne izselili, v Srbijo, Bosno, na Hrvaško in v številna nemška taborišča. Ob tej priložnosti naj bi prišlo do ustanovitve društva slovenskih izgnancev za Slovenijo. Iniciativni odbor, ki deluje že nekaj mesecev, pripravlja tudi proslavo ob 50-letnici slovenskega izgnanstva.

Žal mnogi še danes ne vedo, da so bili slovenski izgnanci del peklenskega Hitlerjevega načrta, da uniči slovenski narod. Ne slišimo tako redko tudi pripombe, češ da se izgnancem »niti ni godilo tako slabo«. Nekateri še vedno merijo vse s partizansko puško ali kvečjemu s krematoriji, ker se ne zavedajo, da je bilo v tretjem rajhu na tisoče načinov boja proti nacizmu pa tudi načinov trpljenja. Poti, po katerih so nacisti pekali nesrečneže v trpljenje in pogosto tudi smrt, so bile na tisoč načinov trnove. Po eni od njih so hodili slovenski izgnanci.

Slovenska inteligenca in duhovščina v predelih, ki so bili priključeni k nemškemu rajhu, in kmetje v Posavju in Obsooteli so bili prve žrtve fašističnega genocida. Nacisti so imeli načrt, da bi izgnali 220.000 do 260.000 Slovencev ali vsakega tretjega človeka, ki je tedaj živel pod nemško okupacijo. Vstaja jugoslovanskih narodov in sam potek druge svetovne vojne sta jim to preprečila, zato so izgnali »samo« 54.000 do 60.000 Slovencev, od inteligenca, duhovščine do preprostih kmečkih družin. Večino so izgnali že do konca leta 1941, zato najbrž nikomur ne bo prišlo na misel, da bi rekli, da so bili tudi tisoči slovenskih izgnancev žrtve državljanske vojne ali da so se zaradi njih morali domobranci pridružiti okupatorju v boju proti nevarnosti komunizma.

Slovenski zgodovinar dr. Tone Ferenc je v svoji znani raziskavi »Nacistična raznarodovalna politika v Sloveniji v letih 1941—1945« dognal, da so sprva nameravali vse ljudi izgnati v Srbijo in druge dele razpadle Jugoslavije. Toda Himmler se je nenadoma odločil za spremembo v načrtih za deportacijo obmejnega prebivalstva Spodnjega Posavja in Obsootlja. Ob spoznanju, da Slovencev zaradi množične vstaje ni mogoče več izganjati v Srbijo ali na Hrvaško, in zaradi pritiska predstavnikov kočevskih Nemcev, da jih morajo preseliti na domove izgnanih Slovencev do zime 1941, se je Himmler odločil za najhitrejšo rešitev — izgon v Nemčijo.

Slovenske izgnance so na rasnih pregledih razvrstili na več skupin, in to neodvisno od njihovega političnega prepričanja ali stopnje narodne zavesti. Po svojih rasnih merilih so večini določili dosmrtno suženjstvo, medtem ko so nekaterim priznali sposobnost ponemčenja. Precej slovenskih družin so nameravali naseliti v lublinskem distriktu na

Poljskem, od koder so nasilno izgnali Poljake. Potem ko so Slovence pripeljali v zbirno taborišče v Stockdorfu pri Lodzu, so morali nacisti svojo zamisel kmalu opustiti, kajti Slovenci so vsi do zadnjega zahtevali, naj jih vrnejo domov ali pa — v najslabšem primeru — nazaj v taborišča v Nemčiji. Celo vodja planskega oddelka pri osrednjem vselitvenem uradu SS-Obersturmführer dr. Gradmann je v svojem poročilu vodji priznal, da se Slovenci vsi do zadnjega branijo, da bi jih naselili v Lublinu. Raje se odločijo za beg in premnogim se to celo posreči. Ne bi se smeli čuditi — je zapisal nacistični funkcionar — če bodo Slovenci kmalu okrepitev za poljske in slovenske partizane.

Usodo Slovencev (kot Slovanov) je jasno nakazal Hitler že s svojo knjigo »Mein Kampf«. Teoretiki nemškega življenjskega prostora so namreč menili, da je treba na preureditev jugovzhodne Evrope gledati kot na sestavni del problema celotne nemške politike v vzhodni Evropi. Nacisti so s tem samo do skrajnih meja potencialno staro vele-nemško politiko do Slovencev, ki je stara približno toliko, kolikor je star nemški nacionalizem. Njegova prizadevanja za germanizacijo zasledimo že stoletja nazaj, čeprav dobi ta proces svojo zavestno usmeritev šele od polovice 19. stoletja.

Glavni nosilci nemškega imperialističnega pritiska na Slovenskem so bili razna društva (Deutscher Schulverein, Südmark idr.) in predvsem nemški kapital. Skozi desetletja so se vrstile številne razprave nemških publicistov z zahtevami po slovenski Štajerski in delu Koroške. Najprej so govorili o tako imenovani »vitanjski črti« kot novi meji, dokler v nekem članku ne preberemo, da Brežice, Zidani Most in Trbovlje spadajo v skupno Nemčijo. Že leta 1928 so bili pri Gradcu in kasneje v Trieru ideološki tečaji za nemške mladinske aktiviste iz Jugoslavije. Leta 1933 so nastale prve celice ilegalnega nacionalsocialističnega gibanja na Spodnjem Štajerskem in kmalu tudi na kočevskem nemškem otoku.

Martin Sturm je že 13. aprila 1939 pisal Hitlerju: »Mi, Nemci iz Kočevja in južne Štajerske, se zanašamo na vas, fuhrer, da nas boste priključili k rajhu...«

Jugoslovanska obveščevalna služba je aprila 1939 ugotovila, da se v Sloveniji tajno formirajo oddelki SA.

V letu 1940 nastanejo konkretni načrti o ureditvi slovenske Štajerske, ko bi jo naj zasedla nemška vojska. V te načrte je sprva vključen tudi večji del Prekmurja. V njih med drugim piše, »da si je treba prizadevati, da se vzpostavijo stare meje vojvodine Štajerske« (od Maribora do Sevnice). V drugi polovici leta 1940, zlasti pa v prvih mesecih leta 1941, so se začeli pripravljati na zasedbo in priključitev slovenske Štajerske in Gorenjske.

Gauleiter dr. Uiberreither je po konferenci v Gradcu povedal (konec marca ali prve dni aprila 1941), da mu je Hitler zaupal nalogo, da ponemči slovensko Štajersko. O tem sestanku je Edo Pidasch iz Celja zapisal: »Razpravljamo o izselitvi obsavskega in obsootelskega pasu...«

Pristopna izjava

Podpisani, rojen,
stanujoč v, izjavljam, da sem

pripravljen postati član novoustanovljenega Društva izgnancev Slovenije ter delovati v skladu z njegovim programom in pravili.
Med vojno sem bil: v nemškem taborišču, izgnan v Srbijo, na Hrvaško, v Bosno, zbežal pred nevarnostjo izгона. Ali pa: želim se vključiti v društvo kot bližnji sorodnik izgnancev (ustrezno podčrtajte!).

Datum

Podpis

Pristopne izjave pošljite do 5. junija letos gospe Fürstovi na grad Rajhenburg v Brestanici.

Nekaj dni pred napadom na Jugoslavijo je Himmler naročil vodji osrednjega vselitvenega urada v Lodzu, SS-Sturmabführerju dr. Sandbergerju, naj začne pripravljati izgon okoli 100.000 Slovencev. Kmalu so to številko bistveno povečali.

Iz vrst nekdanjih izgnancev je prišla pobuda, naj bi čimprej ustanovili društvo slovenskih izgnancev. Le-to naj bi z različnimi oblikami dejavnosti kar največ prispevalo k oblikovanju zgodovinskega spomina, ki naj bi bivšim izgnancem dajal moč in veselje za življenje v težko priborjeni svobodi. Njegova naloga bi bila, da zbira zgodovinsko gradivo o vseh razsežnostih izgnanstva v letih 1941—1945, ga objavlja v knjigah in publikacijah, organizira izlete v kraje nekdanjega izgnanstva, skrbi za obeležitev nekdanjih taborišč in grobov v tujini umrlih izgnancev, spodbuja znanstveno raziskovanje fenomena izgnanstva itd.

Društvo naj bi z različnimi oblikami sodelovanja odpiralo poti sodelovanja z Evropo. S pomočjo naprednih organizacij in društev, zlasti tistih s protifašistično usmeritvijo, naj bi zahtevalo od oblasti v Združeni Nemčiji, da pokažejo dolžno spoštovanje in pozornost sloven-

skim žrtvam genocida, ki ga je izvajala nacistična Nemčija nad slovenskim narodom. Društvo naj bi zastavilo ves svoj moralni vpliv, da bi nemške oblasti pokazale vsaj minimum pripravljenosti za plačilo odškodnine nekdanjim izgnancem, ki so bili prve žrtve genocida. S tem namenom naj bi se povezovalo z naprednimi organizacijami v Nemčiji.

Posebna skrb društva bi morala biti namenjena ljudem, ki trpijo za posledicami hudega življenja v nacističnih taboriščih. Od ustreznih oblasti Republike Slovenije naj bi zahtevalo, da posvetijo več organizirane socialne in zdravstvene skrbi nekdanjim izgnancem, ki kot žrtve fašizma v preteklosti niso uživali ustreznih olajšav.

Kakorkoli so se individualne usode izgnancev razločevale med seboj, jim je bilo vsem skupno, da so bili izgnanci prve žrtve načrtovanega genocida nad slovenskim narodom. To je tudi glavni motiv, da se nekdanji izgnanci dejavno povežejo v društvu. Nacionalne in socialne izkušnje, nastale v izgnanstvu in v odporu proti njemu, so lahko še vedno močna in živa prвина zavesti in ravnanja pripadnikov slovenskega naroda v sedanjosti in prihodnosti.

Iniciativni odbor za ustanovitev društva izgnancev

... Petek, 3. julija 1945: Ob tretji uri zjutraj smo pri Šilju prekoračili jugoslovansko mejo. Nepopisno veselje, petje, vriskanje in vzklivanje! Vozili smo se vedno hitreje. Okrog četrte ure popoldne smo že bili na Vidmu, kjer smo raztovorili prve tovarije, nato naprej v Brežice, ostali pa so se peljali še do Dobove... Krajevni odbori Osvobodilne fronte so nam takoj poslali vodnike, ki so nas popeljali na naše domove. Žalostna je bila njihova slika, marsikdo je zajokal ob pogledu na opustošenje, jokali smo tudi od veselja in ganotja. Spet smo doma, odrešeni in svobodni!

Izbral: Živko Šebek

Iz spominov Jožeta Supančiča iz Loč

... Med tistimi, ki so bili izgnani na Nemško, so bili z območja Dobove tudi godbeniki leta 1927 ustanovljenega gasilskega društva Loče. Po okupaciji so se v jeseni leta 1941 zbrali na zadnjem sestanku in se dogovorili, da vsak godbenik odgovarja za svoj instrument, če se še kdaj združijo. Vodja taborišča v Hirschbergu je bil na Dunaju kapelnik in se je imenoval Hans Maurer. Zbral je godbenike iz različnih taborišč in začel redno vaditi, dva do trikrat tedensko. Ločkim godbenikom sta se v taborišču priključila še dva člana kapelske godbe in eden iz krške. Največ smo igrali koračnice, valčke, polke, najbolj priljubljen pa je bil potpuri skladatelj Jaklja z naslovom Slovenski biseri. S pesmijo smo po taborišču skušali vsaj malo omiliti zlo usodo in navduševati Slovence s pesmijo, ki naj bi jim dajala pogum za življenje, obstoj slovenskega naroda in misel na vrnitev v ljubljeno domovino. Ta potpuri je ostal v spominu naših godbenikov do današnjih dni in tli v srcih ljudi, ki so v tujini preživljali hude in nepozabne čase...

Spomini Rezike Kramer iz Dobove

... V drugi polovici oktobra, natanko 21. X. 1941, so se po hišah pojavili posebni gestapovski odposlanci, ki so napovedovali preseljevanje. Vest o tem so potrdili tudi lepaki po vseh okoliških vaseh. V paničnem strahu smo si pripravljali najnujnejše na pot: nekaj oblek, perila in hrane. Tisto leto je polje izredno bogato obrodilo, kleti in hrami so bili polni pridelkov. Žalosten, moreč, neutolažljiv dan je bil to! Kdo bo prvi, kam, kako zapustiti domačo grudo — so bila vprašanja, na katera ni mogel nihče odgovoriti.

... Ni bilo časa za žalost, porivali so nas proti avtu, solze so se posušile, misli onemele, opotekajoče še krik: »Nikamor ne grem, raje nas postrelite!« To je bil nesrečni 22. oktober! Ob avtomobilu so stali gestapovci, oboroženi s puškami in strojnimi. Nagnali so nas kot živino in nas mimo dragih, tako znanih hiš, odpeljali neznano kam. Prva postaja — Rajhenburg. Vsakemu posamezniku so popisali premoženje in nepremičnine, ki jih je pustil doma — ironija! Na vrat so nam obesili vrstico z ovalno ploščico, na kateri je bila vtisnjena številka.

... Čez dan, dva so nas naložili na vlake. Mimo nas so drvela drevesa, polja, travniki, hiše, slovenska zemlja. Slepo smo zrl v daljavo, v neznano prihodnost. Pot slovenskega izgnanca se je vlekla tja v Spodnjo Šlezijo, na Saško, na Bavarsko, v Turinško, Badensko... Naselili so nas v 163 taborišč.

... Po 30—120 ljudi je spalo v enem prostoru. Pogradi so segali do 3 metre v višino. Hrana je bila nezadostna in slaba. Nemci so nas zmerjali s »ciganskim bando«. Mislili so, da smo prišli prstovoljno in da jim odjedamo kruh. Otroci, namenjeni za pomembne, so obiskovali nemške šole, kjer so jih nemški otroci zaničevali in se jim posmehovali. Bolj srečni so bili otroci, ki so lahko ostali v taborišču. Slovenska učiteljica jih je poleg nemškega poučevala tudi v slovenskem jeziku.

... Edino veselje taboriščnikov je bilo, da je prišlo kako pismo, morda živilska karta ali celo kak približek od dobrih ljudi iz domovine. Takrat so se odprle rane in marsikatera solza je spolzela po licih, polnih skrbi. V težkih urah jih je družila skupna misel na vrnitev v ljubljeno domovino. Marsikdo se je upiral iti iz taborišča na posest, ki so mu jo »dodelili«. Vsako jutro je bil sklic vseh taboriščnikov, ta je šel na delo sem, oni tja. Ponekod je borza dela razdelila taboriščnike od 14. do 60. leta in jih pošiljala na delo h kmetom, k obrtnikom, v gozdove, v rudnike in drugam.

... Kljub vsemu trpljenju smo se vrnili na svoja domača ognjišča, po katerih smo hrepeneli vsa leta izgnanstva. Toda vsi niso imeli te sreče, njihovi grobovi so razsejani po tuji zemlji kot večni spomenik trpljenju naših ljudi, ki so jih s silo odtrgali od domače zemlje...

Iz dnevnika M. Halerja st. iz Artič

Taborišče Oberschreiberkau... Ponedeljek, 7. maja 1945:

Danes, ob eni uri popoldne, sem bil od tovariša Jožefa Slovenca obveščen: naši mučiteljji so zbežali! Takoj smo sklicali kratko posvetovanje in odločili, da prevzamemo vodstvo taborišča 186, kakor tudi 183... Živilsko skladišče smo našli prazno. Takoj smo napeli vse sile, da bi nabavili nekaj hrane. Tovariš Žabkar je vzpostavil stražo in dežurno službo...

Slovesnost na Hrvaški gori:

»Voda je v vinorodnih krajih nujna,

le uporabljajte jo predvsem za umivanje in pranje vinske posode!

To je bil eden izmed komentarjev predsednika gradbenega odbora, gospoda Ivana Abrama, ko je v soboto, 11. maja 91, pričenal slovesnost ob izročitvi namenu novozgrajenega vodovoda in električne napeljave. Bili smo namreč povabljeni na slavnostni zaključek gradnje električne in vodovodne napeljave, namenjene majhnemu, raztresenemu naselju na pobočjih Hrvaške gore. To je kraj, ki ni več v občini Krško in do njega pridete, če s ceste med Prekopo in Šentjernejem pri odcepu za Ledečo vas zavijete levo, v vasi zapeljete zopet levo prek potoka in vozite po asfaltni cesti strmo v breg, dokler ne pridete do nekaj hiš.

Tam so si postavili vinograde in hiše tudi naši občani in očitno so vsi skupaj imeli srečo, da je med njimi tudi krški podjetnik (krovec) Ivan Abram. Iz razgovorov z ljudmi smo namreč razbrali, da brez njega marsikaj ne bi bilo narejeno. Pripadnost območja drugi občini jim vsem skupaj sploh ni preprečila, da ne bi zavihali rokavov in se družno s sosedi — domačini — krepko lotili dela. Pred tremi leti so že asfaltirali 2,1 kilometra ceste in ker jim je delo šlo tako lepo od rok, ker se je pokazalo, da imajo voljo in da znajo složno poprijeti, se je gradbeni odbor v skoraj isti sestavi lotil še vodovoda in elektrifikacije za območje Hrvaške gore, Kruglovnika in Rakovnika.

Opravili so v dobrem letu, vrednost projekta ocenjujejo na 1.000 starih milijard. Prostor za vodni zbiralnik so dobili brezplačno, z ozemeljskimi odškodninskimi zahtevki niso imeli nikakršnih problemov. Redko poseljeno območje s 55 gospodarstvi si je le težka obetalo širšo družbeno pomoč, kot se temu ponavadi reče. Kljub temu smo iz ust predsednika gradbenega odbora, gospoda Abrama, na otvoritveni slovesnosti slišali tudi zahvalo za razumevanje in pomoč krajevni skupnosti Šentjernej, tamkajšnjemu elektrodistribucijskemu podjetju in krškemu Kostaku. Seveda so se domačini, graditelji, najpogostejše morali po pomoč obrniti na lastne lopate in lastne žepe. Vsaka hiša je prispevala potrebna sredstva in povprečno 400 delovnih ur. Posamezniki so opravili 300, nekateri pa 500 delovnih ur, izkopati je bilo treba štiri kilometre kanala, veliko je bilo trdega terena in miniranja... Vsega skupaj ni bilo preprosto organizirati že zato, ker je 55 domačinov zaposlenih v krški občini, 45 v novomeški, kraj pa je hribovit, 8 kilometrov oddaljen od Hrvaške.

Trdna volja in iznajdljivost je zmogla vse in tako smo se zbrali na prijetni, v lastni režiji organizirani slavnostni izročitvi in uporabo vodovoda in električne napeljave. Zavreti je ni mogel niti dež, ki se je vsul ravno med slovesnostjo. Predsednik gradbenega odbora se je vsem zahvalil za trud in razumevanje, slavnostno dejanje (prižiganje luči in odprtje pipe) pa je pripadlo predsedniku krške občinske skupščine, Vojku Omerziju. Njegove besede so bile kajpak pohvalne, saj v časih, ko denarja povsod primanjkuje še za najosnovnejše reči, ko smo tako rekoč že pozabili na nekdanje slavnostne otvoritve dragih in velikanskih objektov, drugačne niti niso mogle biti. Nekoč bi govorniki na takih lokalnih proslavah poudarjali, da je to sicer skromen dogodek, da pa je za njihov majhen kraj neskončno pomemben, zato da so še posebej hvaležni mestnim veljakom, ker so jih počastili s svojim obiskom. Ničesar takega nismo slišali tisto sobotno popoldne na Hrvaški gori. Krški župan si je ob pohvalah in voščilih na račun prizadevnih krajanov le še naglas in vroče zaželel, da bi lahko čim večkrat bil navzoč pri podobnih otvoritvah, kjer so uspešni, pridni in podjetni ljudje popeljali svoje okolje k želenemu cilju.

»Tisoč let so si ljudje v teh krajih svetili s slamo, trskami, svečami, leščerbami. Končno smo dobili elektriko tudi mi, zato prosim našega slavnostnega gosta, krškega župana, naj simbolično prekine tradicijo in s temle kladivcem udari po dotrajani petrolejki ter prižge žarnico,« je povabil predsednik gradbenega odbora, gospod Abram. Župan je bil nekoliko neroden in petrolejka udarca s kladivom ni prenesla. Steklo se je zdrobilo. Kljub temu so mu (slavnostnemu gostu) storjeno

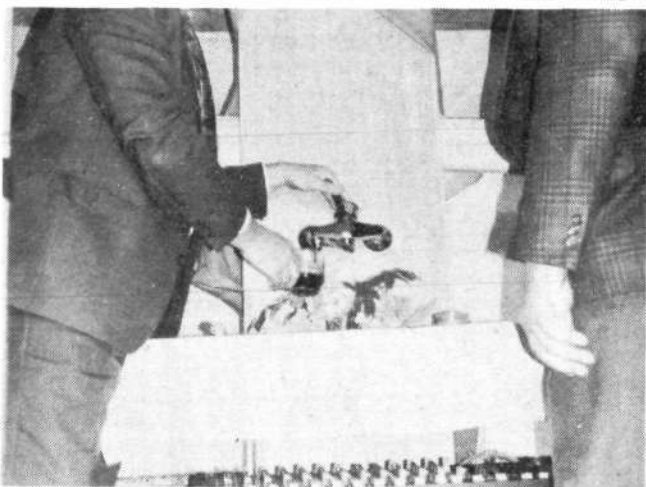

škodo oprostili. Morda tudi zato, ker je po stroki diplomirani elektroinženir, so ga vseeno povabili, naj prižge luč. Nevhita se je medtem že ravno lepo razživila, dež je padal, tu pa tam se je zabliskalo in rahlo zabobnelo, veter je nosil dežne kaplje pod cerado prikolice, kjer je potekal otvoritveni proces. Inženir Omerzu je zbrano pritisnil na stikalo in žarnica je posvetila. Malo smo vsi, z gostiteljem vred, debelo pogledali, ko je že kazalo, da župan ne more, ne da bi ga polomil. Žarnica je namreč začela kar tuliti. Potem smo šele ugotovili, da je to sirena in domači pobje, ki so sicer uspešno napeljali celotno tamkajšnje električno omrežje, so priznali, da so sireno »po nerodnem zvezali tako, da se je kar sama od sebe vključila. Pardon!«

Očitno si je bila za prvo nesrečo kriva petrolejka sama, zato je gospod Abram povabil župana, naj jima natoči še vsakemu kozarec čiste gorske studenčnice, ki jo bosta, v dokaz njene neoporečnosti, družno izpila. Pokazal je tudi uradno potrdilo Kostaka, na katerem je bilo zapisano, da je kemijska in bakteriološka neoporečnost tukajšnjega izvira tolikšna, da iz njega teče skoraj samo hadvao.

Gostitelj je županu lepo (sicer diskretno, a dovolj glasno, da smo slišali tudi mi v bližini!) naročil, naj odpre TOPLO pipo. Ni uspelo. Namesto čiste studenčnice je v kozarec priteklo nekaj črnega. Vsi smo debelo pogledali, saj ga je gost očitno zopet polomil. Le strokovno oko izkušenega vinogradnika, Abramovega Ivana, je odkrilo, da še ni vse izgubljeno. Poduhal je, poskusil in izjavil: »Kaže, da nam je župan vodo spremenil v vino! Samo, lepo vas prosim, sosede, nikar tudi vi ne poskušajte tega. Vodo uporabljajte samo za kuhanje, umivanje, v kletarjenju pa za pranje vinske posode!«

Slavnostnega obreda je bilo konec in obiskovalci so se lahko pred dežjem zatekli pod nedokončani Abramov vikend v soseščini. Mladi gospod Abram je priznal, da so z zidavo in pokrivanjem zgradbe pohiteli ravno zato, ker so se ob otvoritvi bali slabega vremena. Objekt so do strehe postavili v treh tednih in tako se je zgodilo, da je predsednik gradbenega odbora dobil v dar sliko akademskega slikarja Jožeta Marinka, na kateri je videti pobočje Hrvaške gore, poraščeno z vinogradi, in z njegovo hišo v gradnji. So pač delali hitreje kot umetnik. Je pa Abramov sin Ivan priznal, da je imel nekaj malega sitnosti ravno s krovci, pa jih je vendarle pripravil do tega, da so pravočasno opravili.

»Celulozarji« na mednarodnem mitingu Ilirije

Na letošnjem otvoritvenem mitingu v 50-metrskih bazenih se je v Ljubljani zbralo okoli 180 plavalcev iz vseh slovenskih klubov in iz Hrvaške. Sodelovali so tudi plavalci iz Avstrije, Italije in Nemčije. Pogoji za plavanje so bili slabi, saj je imela voda v bazenu le malo več kot 22 stopinj Celzija. Kljub temu so plavalci Celulozarja dosegli dobre rezultate za začetek letne sezone. V članski konkurenci je Natalija Repec zasedla prvo mesto na 100 m kravl s časom 1:03,53 in Sergeja Gradišek drugo mesto (1:03,70). V isti disciplini, vendar v mladinski kategoriji, je bila Anuška Cerovšek tretja (1:07,41), Anja Repec četrta (1:07,76) in Maja Kraševček šesta (1:08,26). Od fantov se je najbolje uvrstil Matej Božovič, in to na 13. mesto s časom 1:02,24.

A. Bizjak

Narodnoosvobodila vojna slovenskega naroda ali državljanska vojna?

Ob 50-letnici ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda in vstaje

Osvobodilna fronta slovenskega naroda

Slovenski narod je po veliki nesreči aprila 1941 krenil drugo, svojo lastno, popolnoma nasprotno pot kot slovenska vladajoča elita. Aprilski zlom je slovenskim ljudem odprl oči in jim razgalil vso bedo takratnih vladajočih strank in njihovih vodstev, saj so operetno lahko svoje politične programe in fraze zamenjali s hvalnicami osovražnim tujcem, okupatorjem. Tako so te stranke v izredno kratkem času doživele svoj etični, politični pa tudi organizacijski razpad.

Osvobodilna fronta slovenskega naroda je bila ustanovljena v najmračnejših dneh polpretekle slovenske zgodovine, ko so fašistični agresorji slovenski narod pregazili, razkosali in obsodili na pogin. Istočasno ko meščanski voditelji okupatorju ponujajo svojo hlapčevsko vdanost in pripravljeno služiti mu, so predstavniki slovenskih komunistov, demokratičnega krila v Sokolu, krščanskih socialistov in slovenskih kulturnih delavcev 27. aprila 1941 na ustanovnem sestanku OF ugotovili: — da je uspeh okupatorjeve, predvsem hitlerjevske demagogije med slovenskimi ljudmi zakrivila protiljudska politika nekdanjih oblastnikov in da so ti uspehi le začasnega značaja ter da je na vidiku množično gibanje za osvoboditev in združitve zaslužnega in razkosanega slovenskega naroda; — da se bodo nosilci nekdanje politike v predprilski Jugoslaviji razkrili tudi v osvobodilnem boju kot protinarodni in petokolonaški elementi; — da sta usoda in bodočnost slovenskega naroda tesno povezana z usodo Sovjetske zveze in — da je treba pričeti takoj zbirati slovenske množice za boj za osvoboditev in združitve slovenskega naroda.

Dogodki so pokazali, da je bila taka ocena realna. Sam razmah narodnoosvobodilnega gibanja na Slovenskem, ki so se mu pridružili vsi sloji prebivalstva ne glede na svetovnonazorske, ideološke in verske razlike, lahko rečemo velika večina prebivalstva, je najboljši odgovor vsem, ki danes poizkušajo to gibanje razvrednotiti, prikazovati kot vprašljivo in sporno ali celo za slovenski narod škodljivo. Prav tako naj bo to odgovor tistim, ki skušajo s tezo o državljanski vojni na Slovenskem opravičiti delovanje slovenske reakcije na poti narodne izdaje, saj je po pravni definiciji državljanska vojna notranji, ne mednarodni spopad v neki državi med dvema nasprotujočima si blokoma za oblast. Na Slovenskem je obstajal razvejan, organiziran blok narodnoosvobodilnega gibanja, ki se je borilo za svobodo in združitve slovenskega naroda, za pravičnejši družbeni red, a proti okupatorju, drugega — nasprotnega bloka pa na Slovenskem ni bilo, kajti nasprotni blok je predstavljal okupator in zelo majhen del slovenskega naroda, ki je zavestno ali nezavedno, v mnogih primerih

zlorabljen in zaveden, služil okupatorjem in se boril za njihove cilje in lastne koristi proti večini slovenskega naroda.

Organizacija OF, ki je zajela najširši krog slovenskega prebivalstva in praktično celotno slovensko narodnostno ozemlje, predstavlja izjemen primer organiziranja in vodenja narodnoosvobodilnega boja in odpora proti okupatorju v takratni okupirani Evropi, saj skorajda ne zasledimo v tedanjem času tako široko zasnovanega, pluralističnega politično organiziranega vseljudskega gibanja v boju za svobodo, za združitve vsega slovenskega naroda in za oblikovanje lastne države ter sočasno tudi nove narodne oblasti. Nihče ne more trditi pri zdravi pameti, da je tako široko zasnovano gibanje bilo zasnovano na prisili ali celo terorju nad ljudmi, kar nekateri danes skušajo prikazati. Slovenski narod je v drugi vojni pod vodstvom OF ne samo organiziral odpor in osvoboditev slovenskega ozemlja, temveč je formaliziral tudi lastno vojsko kot oboroženo silo naroda (Narodnoosvobodilna vojska in partizanski odredi Jugoslavije) in postopno skupaj z drugimi jugoslovanskimi narodi v okviru jugoslovanskega narodnoosvobodilnega gibanja kot njegov sestavni del oblikoval svojo oblast z vsemi instituti državnosti (zbor poslancev slovenskega naroda v Kočevju kot parlament, slovenski narodnoosvobodilni svet in v zadnjem delu vojne tudi lastni novi državni organ, glavni štab NOV in POS kot poveljstvo vojske) ter skupaj z narodnoosvobodilnim gibanjem Jugoslavije zmagovito končal borbo za osvoboditev Slovenije kot sestavni del zavezniških sil antihitlerjevske koalicije, kar so dejstva, ki so neizbrisna in neizpodbitna. Pota narodne izdaje so se končala tako, kot so se v zgodovini vedno, kot izdaja in zločin nad narodom, kar je uvidela tudi begunska vlada v Londonu in jugoslovanski suveren, ko se je odrekla svojih opredeljenosti na jugoslovanskem ozemlju (Draža Mihajlović in ostali) in priznala AVNOJ, NKOF in narodnoosvobodilno vojsko za legitimne predstavnike in oboroženo silo Jugoslavije. Slovenski narod je med NOV sprejel svoj simbol, pod katerim se je združil v borbi za svobodo, to je slovensko trobojnico z rdečo peterokrako zvezdo, ki je bila takrat, je in bo ostala trajen simbol svobode, ne pa, kot nekateri želijo prikazati, izključno ideološki — komunistični simbol. Prav gotovo je, da bi se slovenski narod združil tudi pod katerim drugim simbolom, vendar na Slovenskem ni bilo politične sile poleg OF, ki bi mu ponudila in ga pozvala v neizprosno boj za svobodo in pravičnejši družbeni red. Druga stran, ki se danes želi rehabilitirati, prikazati svojo vlogo v povsem drugačni luči, kot je bila, pa ne bi smela pozabiti še na tole dvojico: slovenski kvilingi in njihove formacije so zaprisegle zvestobo tako Hitlerju kot Mussoliniju ter tako postale sestavni del vojaške in druge sile nacizma in fašizma ter s tem sprejele nase tudi obvezo, da se

Nadaljevanje iz prejšnje številke

bodo borile s tem tudi proti lastnemu narodu; zaprisego so opravile pred nacističnimi in fašističnimi simboli in žal tudi pod slovensko trobojnico, ki je s tem kot najvišji simbol naroda in njegove državnosti trajno omadeževana. Zato danes evforične razprave in zahteve po ukinitvi rdeče zvezde na slovenski trobojnici predstavljajo prav tako poizkus rehabilitacije narodne izdaje in negiranja vloge narodnoosvobodilnega gibanja. Verjetno dostikrat ne pomislimo, da naša notranja prepiranja o teh vprašanjih ter poizkusi rehabilitacije nazadnjaških sil tudi v mednarodni javnosti mečejo čudno luč na naše notranje dogajanje. Kot da se premalo zavedamo, da je Slovenija praktično prvič po zaslugi narodnoosvobodilnega boja vrisana na zemljevide kot republika — država, saj dotlej to nikoli ni bila. Drugo dejstvo, na katero ne gre pozabiti, je to, da je Slovenija pridobila velik del ozemlja na zahodu in jugozahodu, ki je bilo med obema vojnoma v sestavi Italije. Še posebej pa velja opomniti, da so na nürnberškem procesu pred mednarodnim sodiščem, ki je bilo ustanovljeno z aktom OZN, mračne sile nacizma in fašizma, njihove organizacije in razne strankarske vojske v njih sestavi obsojene kot zločinske. Ta sodba ima trajno veljavo v mednarodnem pravnem kodeksu in je nihče ne bo mogel popraviti, revidirati ali prenarediti.

To so le nekatere misli, ugotovitve in pogledi, ki naj bi pokazali tudi drugo plat dogajanja med drugo svetovno vojno na Slovenskem in naj bi služili v razmislek vsem, ki se danes, so se ali se bodo ukvarjali s temi vprašanji, saj je očitno, da bo potrebno razen zgodovinskih dejstvom posvetiti več pozornosti tudi pravnim in predvsem moralnim vprašanjem. Obenem naj to služi kot apel k strpnosti, realnosti in prenehanju ekstremističnih pristopov k tem vprašanjem, ki samo pogrevajo in razvnamajo strasti in sprožajo pravzaprav pravo »verbalno državljansko vojno«, ki lahko vodi v nove delitve, ki so med navadnimi ljudmi že presežene, pa jih zato ne bi bilo potrebno in smotno izrabljati za trenutne dnevno-politične cilje in namere.

Tisti, ki danes poudarjajo, da slovensko domobranstvo in druge formacije niso pomagale silam osi na bojiščih izven jugoslovanskega ozemlja, pa v premislek le še tole: S tem ko so se te sile angažirale na strani okupatorja na slovenskem ozemlju, so mu še kako pomagale s svojo aktivnostjo, da je lahko na Slovenskem uporabil manjše lastne vojaške sile in jih namenil za uporabo na drugih bojiščih (na vzhodni fronti, v Italiji, Severni Afriki, Franciji), torej je bila pomoč, tudi vojaška, slovenskega domobranstva okupatorju taka, da je ne gre zanemariti in zanikati, kot tega niso zanikali okupatorji sami že med vojno.

Svobodoljubnost slovenskega naroda, ki je bil v teh usodnih časih razmetan, razseljen, uničevan po velikem delu Evrope in ko so slovenski možje bili prisiljeni služiti v okupatorjevih vojskah (naki, italijanski), se kaže tudi v tem, da so Slovenci aktivno sodelovali v narodnoosvobodilnih in odporiških gibanjih širom po Evropi (Italija, Grčija, Albanija, Francija), da so se množično opredeljevali za narodnoosvobodilno gibanje, ko so se iz raznih vzrokov nahajali na ozemljih širom Evrope (Francija, Italija, Severna Afrika, Sovjetska zveza)

in se kot organizirane vojaške sile vključevali v sestav NOV in partizanskih odredov oziroma jugoslovanske armade (prekomorske brigade, letalci prekomorci ipd.).

Seveda ne gre povsem zanikati, da so bili na jugoslovanskem in tudi slovenskem ozemlju prisotni nekateri elementi državljanske vojne, vendar je treba izhajati iz dejstva, da je vojna največje zlo človeštva in da povzroča dogajanja in postopke ljudi, posameznikov, skupin, politike ali vodstev, ki jih v normalnih razmerah človek težko pričakuje. Vendar pa ti elementi ne morejo biti uporabljeni kot argument, da je na slovenskem bila državljanska vojna v taki obliki, kot je to opredeljeno v mednarodnem vojnem pravu. Zato bi morali izhajati iz naslednje misli: Je čas miru in je čas vojne, naj bo trajno čas miru in nikoli več čas vojne. Za to misel storimo vse ali največ, kar lahko. **Storimo vse, da bo človek človeku ČLOVEK in nikoli več VOLK.**

Nekaj o množičnih pobojih in grobiščih

Že dlje časa se v časopisju in drugih medijih zmeraj znova razvnamajo polemike, različni pogledi in nesoglasja glede ocene naše novejšje zgodovine, predvsem o narodnoosvobodilni vojni. Nedvomno je prav in potrebno, da se celovito, konkretno in znanstveno poglobljeno spregovori o vseh vprašanih, ki so kakorkoli sporno, nejasno ali enostransko prikazovana. Nesprejemljivo pa je, da se to počne na dokaj sporen način z metodami senzacionalizma, demagoških polresnic, celo čustvenega hujskavstva, zagrizenostjo in tendencioznostjo, kot se to počne v imenu in zaradi tako vzpodbujane narodne sprave. Priča smo različnim tendencioznim in propagandnim tekstom in pričevanjem, ki skušajo, pa naj bodo še tako dobronamerna, pristansko tolmačiti, celo ponarejati našo novejšjo zgodovino, jo popravljati in prikrajati za dnevno politično uporabo z dokaj prozornimi nameni in cilji.

V sredstvih javnega obveščanja, predvsem v časopisju, se pojavljajo zadnjih nekaj mesecev različne informacije o odkritju množičnih grobišč na Slovenskem, kjer naj bi bile pokopane žrtve tako imenovanih množičnih pobojev po drugi svetovni vojni, predvsem naj bi bili žrtve pripadniki vojske Neodvisne države Hrvaške (domobranci, ustaši) in tudi civilni, med njimi tudi ženske in otroci hrvaške narodnosti, ki so se ob koncu vojne umikali skupaj s pripadniki oboroženih formacij pred enotami prodirajoče Jugoslovanske armade. V teh informacijah ni nikakršnih konkretnjših ali argumentiranih podatkov o dogajanju na našem območju v zadnjih dneh vojne in neposredno po njej. Navajajo se zelo različni podatki o številu žrtev, številu grobišč in zelo megleni podatki o času tega dogajanja. Viri podatkov v glavnem niso navedeni in se opirajo predvsem na nejasna spominjanja, pomnjenja in pripovedovanja, skoraj na ravni govoric. Ni zaslediti niti poskusov globlje raziskave, ki bi pobilže razsvetlila takratne dogodke. Občutek je, da so tako novinarji kot tudi nekateri občani želeli z objavljanjem informacije o še enem grobišču »komunističnega terorja« očrniti narodnoosvobodilno gibanje in osvobodilni boj in pripadnike narodnoosvobodilnega boja, dopolniti kataster »partizanskih zločinov in morišč« in senzacionalistično prikazati zločinsko komunistično oblast, saj ni zaslediti niti poskusov poglobljenega hotenja raz-

iskati stvari, čim bolj objektivno razsvetliti dogodek in ugotoviti resnico. Tako lahko ocenimo, da je tudi to sestavni del celote nekega dogajanja in propagande, ki se vodi že dalj časa s povsem jasnim namenom in ciljem. Pričujoči prispevek je zato poizkus, da se na podlagi znanih in objavljenih dokumentov, ki govorijo o dogajanjih na našem območju ob koncu vojne, razsvetli to vprašanje brez pretenzije, da je s tem odkrita dokončna resnica.

Kaj se je dogajalo na območju naše občine, predvsem med rekama Savo in Krko, ob koncu vojne v času od 8. do 15. maja 1945?

V tem obdobju je jugoslovanska armada, njene 1., 2., 3. in 4. armada in sile NOV in POS, izvajala zaključne operacije za dokončno osvoboditev jugoslovanskega in slovenskega ozemlja. Četrta in tretja armada JA sta uspešni skleniti strateški obroč v sodelovanju s slovensko partizansko vojsko na slovenskem koroškem ozemlju v dolini reke Drave, 1. in 2. armada JA pa sta prodirali frontalno z vzhoda in po končani zagrebški in karlovški operaciji dospeli tudi na naše območje. Tako se je naše območje v zadnjih dneh vojne nahajalo na južni periferiji obkolitvenega obroča, v katerem so se znašale tako oborožene sile nemške vojske kot tudi vse kvislinške formacije slovenskega domobranstva, vojske NDH kot tudi del četniških formacij. Dejstvo je, da se je skupaj z oboroženimi formacijami NDH (ustaši, domobranci) umikalo tudi hrvaško civilno prebivalstvo, kar so kvislingi v NDH tudi načrtovali, da se Anglo-Američanom prikaže strah pred terorjem jugoslovanske armade, strah pred maščevanjem in se tako skuša vplivati na zahodne zaveznike, ne le da se doseže vdaja kvislinških formacij, temveč da se »animirajo« zavezniki za takojšnjo ali vsaj čimprejšnjo intervenco proti slovenskemu in hrvaškemu delu ozemlja Jugoslavije. Po nekaterih virih (tudi hrvaške emigracije) so kvislinški organi NDH načrtovali, da se skupaj z oboroženimi formacijami umakne tudi 500.000 civilistov, da bi bil efekt njihove vdaje in omilitve lastne usode čim močnejši. Propagandna mašinerija NDH je delno ta svoj cilj tudi dosegla, saj je dejstvo, da se je takrat umikalo tudi precejšnje število civilov skupaj z vojsko. Zato tudi ne gre izključiti, da so bili med žrtvami v bojih kvislinških in nemških formacij s partizansko vojsko tudi civilni, saj kvislinške formacije niso varovale civilnega prebivalstva v skladu z mednarodnimi konvencijami, nasprotno, videti je, kot da so želele, da bi bilo čim več žrtev med civilnim prebivalstvom, da bi tako argumentirale svojo tezo o terorju partizanske vojske in o genocidu, ki ga le-ta izvaja nad hrvaškim prebivalstvom, da bi tako dosegle čim bolj ugodne pogoje za vdajo pri zaveznikih.

Kljub podpisu kapitulacije nemške oborožene sile in s tem tudi vseh oboroženih formacij drugih satelitov v njeni sestavi, ki je stopila v veljavo 9. maja, do predaje na našem ozemlju ni prišlo, nasprotno, boji so trajali vse do 15. maja, na našem območju pa so bili zadnji boji še 9., 10. in celo 11. in 12. maja 1945.

Po končani karlovški in zagrebški operaciji je iz smeri Karlovca čez Gorjance v dolino reke Krke prodirala 10. divizija, tako da sta 9. maja zjutraj njena 9. in 17. brigada osvobodili Kostonjico brez bojev, kajti domobranska posadka in pred njo nemška sta Kostonjico zapustili že 8. maja. Enote 9. brigade so se nato usmerile čez Mraševo proti Raki, enote 17. brigade pa čez Sajceve proti Krškemu in se pri Malem Mraševem spopadle z zaščitnico večjih sovražnikovih sil, ki so bile že pri Raki. Medtem ko je 9. brigada 10. divizije čistila Krško polje med reko Krko in Leskovcem, sta 7. in

9. brigada 10. maja zjutraj po večurnem boju med Rako in Malencami prisilili pri Raki 373. legionarsko divizijo Tiger k brezpogojni vdaji. Enote 10. divizije so 10. maja osvobodile tudi območje Sv. Križa (Podbočja) pri Kostonjici.

Desno od 10. divizije je iz smeri Bregane proti Brežicam in Cerkljam prodirala 4. divizija, katere 6. brigada se je 9. maja spopadla s sovražnikom pri Cerkljah, naslednji dan pa njena glavnina pri mostu čez reko Savo in Krko pri Brežicah. Sovražnik se je umaknil proti Artičam in Pohanci, enote divizije pa so osvobodile Brežice. V tem času je 6. brigada prodirala od Cerklj proti Leskovcu in Trški gori nad Krškim. Glavnina 4. divizije pa se je usmerila po dolini reke Save proti Vidmu in Krškemu in ju 11. maja osvobodila. Glavnina divizije je ostala med Vidmom in Brežicami; njej so se vdale manjše sovražnikove enote, glavnina sovražnikovih sil pa se je umikala proti Rajhenburgu (Brestanici), Senovemu in Koprivnici ter po dolini reke Save proti Zidanemu Mostu.

V tem času so se na območju naše občine nahajale naslednje enote nemške vojske in kvislinških formacij, ki so se umikale pred prodirajočo jugoslovansko armado: 7. SS divizija Prinz Eugen, 373. legionarska divizija Tiger, formacije ustaške in domobranske vojske NDH in deli četniških formacij.

Po podatkih, ki so objavljeni, je ugotovljeno, da so sovražne enote, ki so se umikale čez območje občine Krško, nudile enotam Jugoslovanske armade močan odpor, kar dokazujejo naslednje ugotovitve o takratnih dogajanjih:

Devetega maja je 9. brigada 10. divizije pri preganjanju sovražnika v rajonu vasi Mraševo—Raka—Ravno vodila boje z nemško divizijo Tiger. Borba je trajala ves dan. 17. brigada iste divizije je med prodiranjem iz Kostonjice preko vasi Sajceve v smeri Krškega imela dveurno borbo s sovražnikovo zaščitnico pri mostu na potoku Senuša in nato osvobodila vasi Naklo, Malo Mraševo, Brod in Sv. Križ.

V teh bojih so bile sovražnikove izgube 181 mrtvih, 241 ranjenih in 110 zajetih sovražnikovih vojakov. Izgube naših enot pa so bile 10 mrtvih in 33 ranjenih. Zajet je tudi precejšen vojni plen.

Desetega maja sta 7. in 9. brigada 10. divizije bili borbo z umikajočo se sovražnikovo kolono v rajonu vasi Zameško—Smednik—Raka. Moč sovražnikove kolone je bila okoli 3.000 vojakov iz

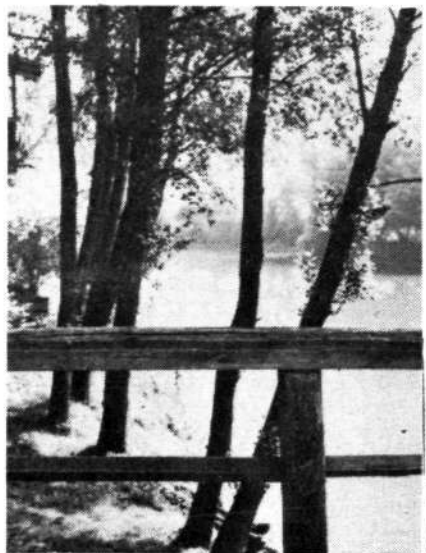

Foto: Jamo Sotošek

sestave divizije Tiger. V borbi, ki je trajala več ur ob ogorčenem odporu sovražnika, je bil le-ta primoran k vdaji. Istega dne je 17. brigada čistila teren v raju vasi Kalce—Pristava—Gorica—Drnovo—Veliki in Mali Podlog—Velika vas—Straža—Leskovec in ga v posameznih borbah z manjšimi sovražnikovimi skupinami tudi očistila. Sovražnikove izgube so bile 59 mrtvih, 88 ranjenih in 23 zajetih vojakov, naše izgube pa 13 mrtvih in 33 ranjenih. Zajet je precejen vojaški plen.

Enajstega maja je bila med Zidanim Mostom in Krškimi zajeta in razorožena 7. divizija SS.

Dvanajstega maja je na navedenem območju potekalo predvsem odstranjevanje posledic borb (pokop mrtvih, odstranjevanje in zakop poginulih konj, zbiranje vojnega plena). Pri tem je sodelovalo tudi prebivalstvo s tega območja.

Trinajstega maja se je v širšem raju Rake 10. diviziji Jugoslovanske armade vdala 373. legionska divizija Tiger. Zajetih je bilo okoli 4.500 vojakov, manjši del (okoli 250) pa se jih je uspelo umakniti proti Celju. V že navedenih borbah na Krškem polju so bili uničeni, zajeti in razbiti nekateri deli 7. divizije SS in verjetno tudi deli elitnih ustaških enot. Iz poročil enot Jugoslovanske armade višjim poveljstvom je razvidno, da so v času vse do 13. maja, pa tudi kasneje, enote Jugoslovanske armade na navedenem območju imele posamezne borbe z razbitimi skupinami nemško-ustaških, ustaških, četniških in domobranskih sil ter sovražnimi skupinami za specialno delovanje.

Iz navedenega sledi, da so v obdobju od 9. do 13. maja na našem območju imele borbe enote Ju-

goslovanske armade in nekatere elitne nemške in kvislinške enote, predvsem ustaške. O ogorčenosti borb govore tudi podatki o izgubah sovražnika, ki so znašale okoli 240 mrtvih, 330 ranjenih in v borbah zajetih okoli 150 sovražnikovih vojakov, naše izgube pa so bile 23 mrtvih in preko 60 ranjenih. Realno je oceniti, da je glede na vojne razmere, stanje in možnosti sanitetne in zdravstvene službe za nudenje učinkovite pomoči ranjenim ter glede na stopnjo poškodovanosti znatno število ranjenih za posledicami ran kasneje umrlo. Prav tako je realno, da je bila v takratnih vojnih razmerah opravljena asanacija bojišča (pokop mrtvih, zakop poginulih konj) na kraju samem, torej na primerni lokaciji, kar naj bi Krakovski gozd prav gotovo bil. To je povsem normalen postopek v vojni.

Navedeni razpoložljivi viri navajajo torej na to, da so v Krakovskem gozdu pokopani pripadniki nemške vojske in kvislinških formacij, ki so padli ali umrli za posledicami ran v borbah, ki so potekale na tem območju v času od 9. do 13. maja 1945, torej v času, ko je na Slovenskem še trajala II. svetovna vojna, kljub temu da je Nemčija podpisala brezpogojno kapitulacijo, ki je stopila v veljavo 9. maja 1945, na našem področju pa je sovražnikov odpor trajal celih 6 dni dlje.

Podoben logičen zaključek se ponuja tudi glede drugih grobišč na območju občine Krško.

Glede na navedene ugotovitve je težko sprejeti tezo, da je bil na območju Krakovskega gozda po vojni storjen množičen pokop zajetih pripadnikov nemške vojske in ustaško-domobranskih formacij, saj o tem ni nikakršnih podatkov, niti pisnih niti

ustnih, ki bi kakorkoli navajali argumente in dokaze o tem in bi jih bilo mogoče povezovati s pokopom mrtvih sovražnih vojakov, padlih v borbah. Govorice o tako imenovanem množičnem pokopu pa najverjetneje temeljijo na pomnjenju okoliških ljudi, ki so sodelovali pri pokopu mrtvih v času od 9. do 13. maja 1945. Glede na to, da se v zadnjem obdobju senzacionalistično širijo informacije o množičnih grobiščih in pobojih, pa je možen in verjeten zaključek, da so govornice o grobišču v Krakovskem gozdu tudi plod domišljije in nekritičnosti spomina posameznikov.

Pri tem velja opozoriti tudi na dejstvo, da oblastni in drugi pristojni organi niso storili ničesar, da bi ugotovili dejstva.

Torej ne gre gledati v vsakem grobišču le mesta množičnih pobojev med vojno in po njej, temveč je povsem normalno, da so to grobišča padlih v borbah, ki so tekale na našem območju v zaključnih operacijah ob koncu druge svetovne vojne.

Krško, marec 1991

Blaž Kolar—Željko

Viri:

- F. Saje: Belogardizem, SKZ Ljubljana, 1952
- V. Terzić: Slom kraljevine Jugoslavije 1941, NK Beograd in PK Ljubljana, 1982
- Dr. G. Đ. Perazić: Međunarodno ratno pravo, VINC Beograd, 1986
- P. S. Brajović: Konačno oslobođenje, Spektar Zagreb, 1983
- Zbornik dokumentov in podatkov narodov Jugoslavije VII, Beograd, 1969
- D. Ahačič: Osvobodilna ali državljanska vojna, Delo, Ljubljana, marec—april 1991

»Bio linea« Mojce Geršak

V Našem glasu radi predstavljamo ljudi, ki se podajajo na tvegano pot samostojnega dela, bodisi v obrti bodisi v podjetništvu. Za tako pot se je odločila tudi Mojca Geršak in obiskali smo jo v njenem kozmetičnem salonu Bio linea, ki si ga je uredila v kletnih prostorih bloka na Cesti 4. julija 59, čisto blizu krškega hotela. Izbrala si je torej kozmetiko, dejavnost, ki spremlja človeka že od davnine in za katero tudi v najbolj resnih knjigah piše, da pomaga ohranjati samozavest in zdravje.

Mojca je končala gimnazijo, za delo, ki ga opravlja sedaj, pa se je usposobila v triletni šoli za kozmetiko, ki jo imamo pri nas v Ljubljani. Praktične izkušnje si je nabirala kot kozmetičarka v čateški Termah, vendar je bila njena največja želja, imeti lastni lepotni salon. Ta želja se ji je sedaj ob pomoči njenih najbližjih končno uresničila.

Nega obraza, manikura, pedikura, masaža telesa, depilacija, odstranjevanje celulita so tiste usluge, ki jih ponuja svojim strankam. V prvih tednih (dejavnost opravlja Mojca od 1. aprila) je bilo največ zanimanja za nego obraza, zaradi katere resda prihajajo večinoma ženske, a moški, zlasti mladostniki, ki jih pestijo znane težave z aknasto kožo, med obiskovalci salona niso izjema. Za mlade, fante in dekleta seveda, ki prihajajo zaradi takšnih težav, velja v salonu pri Mojci nižja cena. Tem mladim ljudem, pravi Mojca, bi morali znati prav svetovati: da se je treba kože s takšno nadlogo prav lotiti (da kas-

neje na njej ne ostanejo brazgotine) in šele dobro očiščeno zdraviti, sicer tudi zdravila ne za- ležejo tako, kot bi lahko.

Brez ustreznih pripomočkov in pripravkov v kozmetiki ne gre in Mojca se je med široko ponudbo kozmetične industrije odločila za izdelke francoske trdke Matis. Te seveda uporablja v svojem salonu, za domačo nego pa vam bo rada svetovala (seveda brezplačno), kaj izbrati in kako, saj ni vsak pripravek primeren za vsakogar.

Kozmetika neguje in preprečuje bolezen, zdravi pa ne. To je meja, ki jo Mojca posebej poudari in ne obljublja čudežev. Zato ji kaže zaupati.

MILAN ŠTANTE

RAZMIŠLJANJA O SLOVENSKI PODJETNOSTI

Če analiziramo komercialno uspešne skupine oziroma narode po svetu, ugotovimo, da njihov uspeh temelji na njihovi siceršnji medsebojni povezanosti in na stikih z drugimi skupinami in da so ti stiki le dodatno izrabljeni v komercialne namene. Drugi razlog za uspeh pa je v motivaciji, ki izhaja iz podrejenega položaja takšnih skupin ali narodov. In kaj iz tega sledi za Slovence?

Matrica ali »resource group«

Pravzaprav ni še nihče sistematično raziskal, koliko so Slovenci kot posamezniki in kot skupina ter narod uspešni v podjetništvu in trgovini v svetovnem merilu, kakšno je njihovo mesto na lestvici uspešnejših podjetniških in trgovskih ljudstev, pri čemer bi seveda upoštevali tudi naše zdomce, izseljence, zamejske Slovence, razstresene po svetu. Ko sem pred leti delal anketo med našimi zdomci v Zahodni Nemčiji, sem lahko ugotovil samo to, da se je najbolj podjetniški, kapitalistično usmerjeni del Slovencev po vojni iz Slovenije izselil. To je tisti del Slovencev, ki je težil k večji akumulaciji kapitala, oziroma, ki je želel nakopičiti več denarja, kot ga potrebuje in ki uživa v moči, ki ga kapital prinaša. Pri njih je bilo opaziti tisto značilno, mrzlično, hladnokrvno, preračunljivo, evforično dejavnost, ki je bila verjetno značilna za čas, ko je kapitalizem nastajal. Takšno mrzlično dejavnost sem opazil na primer v Kašmiru, severni provinci v Indiji, kjer se najbolj podjetniški del prebivalstva, in sicer muslimanski, seznanja z mehanizmi kapitalizma. Zagnano je začel odpirati manjše tovarne, večje obrtniške delavnice, tkalnice in izdelovalnice najrazličnejšega, v glavnem umetno-obrtnega blaga, obenem pa je začel ustanavljati trgovske mreže, trgovske postojanke in jih razpredal po vsej Indiji, pa tudi po Avstraliji, srednjem vzhodu in drugod po svetu. Tako so se njihove na videz neugledne in skromne delavnice ponasale z mrežo stikov po vsem svetu. Vanje je prihajal kapital, vendar ne samo tisti, ki so ga zaslužili zaradi cvetočega turizma v Kašmiru, temveč tudi tisti, ki se je v Kašmiru prelivail iz drugih delov sveta. Tako si že naletel na podjetnike, ki so se lahko pohvalili z velikanskimi vsotami denarja, naloženega v švicarskih bankah. Ta sloj podjetnikov je bil v Kašmiru še bolj opazen zaradi prepada med njimi in preostalim, sicer dokaj revnim prebivalstvom. Morda bi prišlo do podobne diferenciacije pred drugo svetovno vojno tudi v Sloveniji, saj se je takrat začel pri nas razvijati zapozneli slovenski kapitalizem, ki se je že začel postavljati na lastne noge in se upirati tujemu kapitalu, ki je praviloma vladal pri nas. V tem času se je začela razvijati, čeprav skromno, tudi ta trdoživna slovenska podjetnost, vendar je revolucija njen razvoj ustavila oziroma ga je usmerila v drugačne oblike. Tako se je ta podjetnost, »neizživeti« slovenski kapitalizem oziroma njegova podjetniška narava pozneje, kot smo že rekli, izživela pri

zdomcih. Ti so začeli na tujem ustanavljati podjetja, tovarne; deloma pa velja to tudi za tiste ekonomsko-industrijske kadre, ki so svojo podjetnost ustvarjalno izživilji v socialističnih podjetjih pri nas. To so bili tisti, največkrat anonimni, pa tudi znani organizatorji naših povojnih industrijskih gigantov od Litostroja do Gorenja. Spomnimo se samo Pečarja, prvega direktorja Litostroja, ki je pozneje menda sodeloval tudi pri organizaciji Tomosa, nazadnje pa je emigriral in si postavil tovarno v tujini. Takšnih primerov je bilo še več; nekateri teh ljudi so zelo uspeli, drugi manj. Tako sem po večmesečnem anketiranju v tujini v letih 1970/80 dobil vtis, da se Slovenci pravzaprav na tujem kar dobro znajdejo, saj nisem med anketiranjem naletel na nobenega siromašnega Slovenca. Po podatkih, ki sem jih dobil z anketo, sem lahko sklepal, da so Slovenci kot celota v svetu povprečno uspešni in sestavljajo nekakšen srednji sloj, vendar pa med njimi (vsaj praviloma) ni izrazitih velepodjetnikov, ki bi v svetovnem finančnem svetu pomenili velesilo, torej takšnih podjetnikov, kakršne imajo nekatera druga, izrazito komercialna in podjetniška ljudstva. Še bolj očitno pa je to, da kapital, ki ga Slovenci akumulirajo v tujini (o tem pa seveda premalo vemo), očitno ni enotno organiziran in se ne preliwa med njimi ali celi v SRS, tako da bi drug drugemu pomagali pri začetni akumulaciji.

Nauk za Slovence

Prav zato bi bilo koristno, če bi se Slovenci posvetili proučevanju ekonomsko in komercialno uspešnih ljudstev, ki so na čelu najbolj podjetnih in finančno najbolj uspešnih narodov na svetu. Zanimivo je, da se takšne študije pojavljajo v Nemčiji in na Švedskem ter celo med Izraelci. Zdi se prav gotovo eno izmed komercialno najuspešnejših ljudstev na svetu, vendar celo ti pošiljajo svoje znanstvenike na rimer v Indijo, da bi raziskali razloge, zakaj nekatere skupnosti v Indiji - Marvari, Parsi ali Gudžarati - nadpovprečno uspevajo in v čem je razlog, da obvladujejo indijsko gospodarsko življenje.

Ker sem o Marvarih in Gudžaratih ter deloma tudi o Parsih že pisal, bom navedel primere drugih komercialnih skupin v svetu.

Sovjetski znanstvenik Semjonov v svoji razpravi o južni Aziji ugotavlja, da je imela stroga in močna organizacija kitajske buržoazije zelo pomembno vlogo v uspehih Kitajske v svetovni trgovini. Tako je Semjonov, pa tudi drugi sociologi, zvrnil Webrovo teorijo, da je v razvoju trgovine najbolj pomemben dejavnik motivacija. Trdijo namreč, da so za razvoj podjetnosti bolj pomembni zgodovinski in institucionalni pogoji. Pravijo, da je ključni dejavnik za uspešno komercialno interakcijo mreža osebnih stikov, ki jih je mogoče uporabiti tudi za trgovino. Iz takšne mreže stikov lahko podjetnik dobi tako kapital, kot informacije, znanje, sodelavce, in kadar je na potovanjih po svetu, tudi osebno zavetje in oskrbo, ker ju potrebuje, vse to pa pripomore k njegovi uspešnosti.

Nekateri znanstveniki takšno mrežo stikov imenujejo matrico, t.j. izraz, ki je uporabljen tudi na drugih področjih. Drugi pa se zavzemajo za angleški izraz resource group. Izraz resource pomeni v angleščini več stvari: vir sredstev, pripomoček, zatočišče, togastvo; »a man of resource« pa pomeni iznajdljiv človek. Po teh pojmihi lahko sklepamo na vsebino naše matrice, ki dokaj jasno označuje naravo takšne skupine. Odnosi v tej skupini so predvsem instrumentalni, se pravi, da služijo ekonomskemu uspehu.

Ugotovil sem, da se je najbolj podjetniški, kapitalistično usmerjeni del Slovencev po vojni iz Slovenije izselil.

Kapital, ki ga Slovenci akumulirajo v tujini, se ne preliwa med njimi ali celo v SRS.

Prav gotovo so Slovenci še daleč od tega, da bi bili kot skupnost v kapitalističnem svetu v Ameriki ali Evropi, bodisi, da so izseljenci ali zdomci ali zamejci, organizirani instrumentalno, se pravi, da bi njihova organiziranost prvenstveno služila ekonomskemu uspehu v svetu. Raziskave, o katerih sem govoril, bi morale pokazati tudi to, ali so različna društva Slovencev po svetu izključno kulturna ali pa se komercialno osvestijo in se glede tega zgledujejo pri bolj uspešnih ljudstvih ter z njimi tekmujejo.

Organizacije, za katere bi ustrezal izraz resource group, torej takšne, da bi služile viru za informacije podatkov, znanja, sodelavcev pa tudi kapitala, bi morale zaživeti med vsemi Slovenci, ne samo med zdomci in izseljenci. Nekoč sem prebral neko poročilo o ameriških Slovincih in ugotovil, da imajo v svojih bankah toliko kapitala, da bi lahko z njimi zgradili vsaj še eno trgovsko mornarico. Če bi to napravili na primer za Slovenijo, bi ta postala ena uspešnejših pomorskih dežel z mogočno trgovsko mornarico. Vendar pa je do tega, da bi slovenski izseljenci vlagali kapital v Slovenijo, še zelo daleč, ne samo zato, ker gre za različne družbene sisteme, (čeprav tudi to nekatere multinacionalne družbe v svetu uspešno premoščajo), temveč bolj zato, ker je slovenska državnost v povojih in je njena suverenost dokaj krhka; zaradi prelivanja kapitala Slovenci večkrat ne odločajo suvereno niti o tistem, kar ustvarijo in pridobijo na lastnih tleh. Vendar kljub težavam tudi po zaslugi najnovejše usmeritve jugoslovanske politike že nastajajo rahli remiki, saj pri nas že nastajajo podjetja, v katera je vložen kapital, zaslužen v tujini, ne sicer med izseljenci, temveč med zdomci. V drugih državah, na primer v Indiji, pa so ti pojavi zakonitost; najbolj uspešni indijski izseljenci, ki so se povzpeli v vrh v svetovnem podjetništvu, zdaj notorično vlagajo kapital v Indijo, kjer kupujejo ali na novo ustanavljajo največja indijska podjetja. Indija je tem podjetnikom na široko odprla vrata in jim dala neštete olajšave; zgled, ki bi ga bilo dobro posnemati.

Besedilo smo si izposodili iz Revije za razvoj, tako stare, da ste nanj gotovo že pozabili, četudi ste ga videli. Namenoma smo ga izbrali za objavo, ker upamo, da vam bo to, kar boste prebrali v tej in naslednji številki Našega glasa, prišlo prav. Nadaljevanje prihodnjč.

V Kostanjevici je bil že 7. TEK OB KRKI

V okviru akcije RTV Ljubljana »Brazde vzdržljivosti« je Športno društvo Partizan Kostanjevica na Krki organiziralo že sedmi Tek ob Krki.

V letu, ko so mnogi prireditelji širom Slovenije odpovedali podobne prireditve, so se kostanjeviški organizatorji še posebej potrudili, da organizacijsko zahtevno prireditev izvedejo kot vse dosedanje. Kljub slabemu vremenu in izredno težki progi se je teka udeležilo skoraj dvesto tekmovalcev z vseh koncev Slovenije. Lahko rečemo, da so bili organizatorji v svojih prizadevanjih uspešni, saj od tekmovalcev ni bilo slišati niti ene pripombe glede same organizacije.

Kljub težki in na nekaterih mestih izredno blatni progi so bili doseženi zelo dobri rezultati, saj je atletinja iz Trbovelj, Anica Živko, dosegla tudi nov rekord proge v kategoriji žensk na 10 km. Nova rekordna znamka je 39,47 min.

Zmagovalci trim teka na 10 km po kategorijah — pionirke: Silva Štokar, Kostanjevica (47,47); pionirji: Robert Grojzdek, Krško (39,11); mladinci: Fredi Mervar, Straža (37,06); ženske 1956-1971: Anica Živko, Trbovlje (39,47); ženske 1955 in starejše: Jožica Čelhar, Kranj (44,57); moški 1951-1971: Borut Tomše, Brežice (34,35); moški 1950 in starejši: Drago Motoh, Šmartno pri Litiji (38,41).

Zmagovalci malega maratona (21 km) po kategorijah — ženske 1961 in mlajše: Špela Malovrh, Kranj (1:39,12); ženske 1951-1960: Veronika Bohinc, Ljubljana (1:25,05); ženske 1950 in starejše:

Med pionirkami so slavile Kostanjevičanke, na sliki: zmagovalka Silva Štokar na najvišji stopnički, Anita Tomazin in Vika Strajnar kot drugouvrščen četrti oziroma tretja Katja Vukčević. (Foto: Slavko Sintič)

Heda Kotar, Trbovlje (1:30,28); moški 1971 in mlajši: Roman Marolt ml., Ljubljana (1:37,40); moški 1961-1970: Marjan Čebin, Trbovlje (1:10,13) — najboljši čas malega maratona; moški 1951-1960: Andrej Vozlič, PI Mengeš (1:13,45); moški 1941-1950: Konrad Mrvar, Hotedrščica (1:19,09); moški 1940 in st.: Aljaž Macarol, SK Ljubljana (1:24,55).

Za konec naj omenimo, da je bil najmlajši udeleženec teka 8-letni Aljoša Zakšek iz Brestanice, najstarejši pa 73-letni Boris Mlinar iz Ljubljane.

Pokrovitelj prireditve je bilo Turistično društvo Kostanjevica, praktične nagrade za vse tekmovalce pa je prispevalo podjetje Videm iz Krškega.

ŠD Partizan Kostanjevica na Krki
Organizacijski odbor Teka ob Krki

Velik uspeh Plesnega studia Krško

V soboto, 15. maja 1991, se je v Novem mestu na veliki plesni prireditvi »Srečanje mladih plesalcev Dolenjske« Plesni studio Krško izkazal zelo dobro, saj je med dvajsetimi osnovnimi šolami z Dolenjske in iz Posavja ekipa Osnovne šole Jurija Dalmatina osvojila drugo mesto. S tem so krški plesalci prehiteli dolga leta uspešnejše Trebanjce. Regijskega tekmovanja, na katerem je plesalo okoli 400 parov, so se udeležile ekipe petih osnovnih šol, vključenih v Plesni studio. To so šole Krško, Leskovec, Brestanica, Raka in Cerklje ob Krki.

Prizadevni mentorji in mladi plesalci so bili izredno zadovoljni z uspehi, saj se je že v polfinale uvrstilo preko 15 plesnih parov, kar pa je nedvomno velik uspeh. Najboljši, plesalci OŠ Krško, so prejeli kar dva pokala: za ekipno zmago v I. in II. kategoriji. Najboljši pari v II. kategoriji so bili: Kristina Žibert in Karolina Očrl (1. mesto), Tina Metelko in Damjana Jazbec (2. mesto) ter Gregor Peterkovič in Vesna Vučajnk (4. mesto), vsi iz OŠ Krško. V prvi kategoriji sta zasedla drugo mesto Sebastjan Vodlan in Urška Klakočar, šesto pa Barbara Bostič in Tina Janc. Oba para sta iz krške osnovne šole.

Anica Antolič-Miler

Podbočani dobro začeli v kadetski in mladinski ligi

Kadeti KK Podbočje so zmagovalci 2. in 3. kola kadetske lige MKZ — zahod I, medtem ko so mladinci v 1. in 2. kolu eno tekmo dobili in eno izgubili.

Kadeti so doma premagali ekipo Črnomlja z 98:57. Strelci za Podbočje: S. Plevnik 51, B. Rozman 35, T. Rozman 6, G. Mlakar 2, R. Avsenak 2, G. Mahovne 2. Na gostovanju v Domžalah so istoimensko ekipo premagali s 85:42 (15:40), k zmagi pa so prispevali: S. Plevnik 42 točk, B. Rozman 23, R. Avsenak 11, P. Pavlovič 5, T. Rozman 2 in A. Metelko 2.

Mladinci so na uvodni tekmi doživeli hud poraz od gostujoče ekipe Kočevja (45:85). Strelci za domačo ekipo so bili: S. Plevnik 16, L. Kodrič 8, B. Rozman 6, R. Avsenak 5, T. Rozman 4, M. Jurečič 4 in P. Colarič 2. V drugem kolu je bila ekipa Brežic očitno lažji nasprotnik, Podbočani so tokrat zmagali s 75:53. Strelci za Podbočje: L. Kodrič 19, B. Rozman 18, S. Plevnik 14, R. Avsenak 13, M. Jurečič 4, G. Mlakar, A. Metelko, D. Jevtič po 2 in P. Pavlovič 1.

Kljub enemu porazu vodstvo kluba meni, da so igralci dobro opravili svoje naloge in si zaslužijo pohvalo, še posebno pa trener Franc Rozman.

Krški hipodrom:

Najboljši kilometrski čas dneva za Neva B. in P. Crnkovića

Krški hipodrom pri Bregah je v nedeljo, 12. maja, ponovno gostil najboljše kasače iz naše republike in iz zagrebskega konjeniškega kluba. V sedmih dirkah se je zvrstilo skoraj 60 konj in njihovih vozačev. V prvi, reviji kasačev KK Posavje Krško, so nastopili: Dak, 4-letni žrebec, na vajejih lastnika Franca Cetina (3. mesto), Deja, 3-letna kobila na vajejih Martina Marsa, last Jožeta Brudarja (1. mesto), Figar AS, 3-letni žrebec, last Ivana Humeke in na vajejih Rada Humeke, Firek, 4-letni žrebec, tudi last Ivana Humeke, na vajejih Darka Kovarčiča, in Fon Key, 3-letni žrebec, na vajejih lastnika Ivana Humeke. V **najmočnejši dirki, časovnem handicapu za 4- do 12-letne kasače s temeljem 1,25**, je na 1.800-metrski progi zmagal Dekan, 4-letni žrebec (Navole — Dašenka) na vajejih lastnika Vlada Lešnika iz Maribora. Na drugo

mesto se je urstil Leon II. (Ladislav Omerzu iz Maribora), na tretje Ford Lindy (Mirko Hanžekovič iz Ljutomera), na četrto pa Perzej (Felix Jureš iz Ljutomera). V tej dirki je dosegel najboljši kilometrski čas dneva 5-letni žrebec, ki sicer ni zmagal, **Nevo B** (Roberto — Neva M). Nevo B je last KK Brdo, z vozačem Perom Crnkovičem sta dosegla kilometrski čas 1:24,5. Sponzorji dirk so bili: Steklarstvo Mirana Resnika, Mercator iz Sevnice in Zavarovalnica Triglav iz Krškega. Organizatorjem, Konjenišnemu klubu Posavje iz Krškega, je ponagajalo vreme, ki se je skvarilo ravno za toliko časa, da se je verjetno marsikateri izmed obiskovalcev dirke odločil, da bo ostal kar doma, pod streho. Nikakor pa ne kaže vse krivde za relativno skromen obisk valiti samo na muhasto vreme, saj tudi prave propagande za dirko ni bilo. Plakati so

se pojavili tako rekoč šele pet minut pred dvanajsto, kaj bistveno več si pa niti niso privoščili. Žal! Veliko je namreč ljudi, ki bi si konjeniško prireditev radi ogledali, še več je takih, ki bi jih bilo šele treba prepričati, da je pravzaprav prijetno preživeti popoldne na hipodromu, na svežem zraku, v naravi, ob športni prireditvi... Zveste obiskovalce si je treba nenehno pridobivati, saj je od njih odvisen finančni uspeh dirke, od njega pa celotna dejavnost kluba. Žal je vodilna ekipa KK Posavje preveč obremenjena z delom pri organizaciji dirk, malo jih je in se očitno ne znajdejo, da bi medse pritegnili še nekaj ljudi dobre volje. Tako ostajajo osamljeni v svojih naporih in njihovo delo brez pravega učinka.

Ustalila se je že navada, da organizator žreba vstopnice gledalcev. Tokrat so razdelili tri ogledala, manjši dve sta dobila Tone Račič z Drnovega in Janez Horvat iz

Ljubljane, velikega pa Janez Grgovič iz Ljubljane. Radio kasetofon je pripadel Gregorju Šancu iz Mrtvic, kolo pa je žreb namenil gospe Novakovi iz Šentjerneja.

Na sliki: kolo je v imenu KK Posavje podelil gospod Jože Krainer.

Na desni sliki: vozač Mars iz Konjeniškega kluba Posavje Krško.

Problem zase so na krškem hipodromu vedno dirke kmečkih konj. Nekoč razviti konjarski kraji (Krško, Brežiško in Šentjernejsko polje) niti ne premorejo več toliko konj, pa še ti, ki so, se ne pojavijo. Če t.i. kmečko dirko slučajno uspejo organizirati, je na njenem koncu obvezno tudi krepak prepir in nezadovoljstvo in zato je bilo iz dirke v dirko manj prijavljenih. Tako se je zgodilo, da 12. maja preprosto ni bilo prijavljenih dovolj kmečkih dvovpreg.

Zakaj? Organizatorjem in sodnikom se ne zdi vredno, da bi tudi to dirko sodili po veljavnih predpisih, ne ozirajo se na nedovoljeno galopiranje, na podtikanja in naganjanja med vozači — gospodarji. Do teh pa ob neuporabnem sojenju nujno pride, saj so ljudje pač pod kožo krvavi in nekaterim niti na misel ne pride, da bi se prostovoljno podredili zahtevam fair playa in športni

disciplini. Drugim se to zdi za malo. Tudi sami prispevajo k temu svoj delež. Namesto da bi se prijavljali v skladu s predpisi, običajno tik pred vožnjo nekdo prinese na list načekana imena udeležencev kmečke dirke in tako tudi malokdo izmed gledalcev (razen domačinov) sploh ve, koga gleda pred seboj na stezi.

Približno ob znaku za začetek dirke (še slajše je seveda že prej ukrasti kak meter) se udeleženci s svojimi kmečkimi konji

spustijo po stezi v nekaj, kar je najbolj podobno stampeu. Sicer trezni kmečki gospodarji pokažejo svojo konjarsko nprav že med vožnjo, še bolj pa po njej... Pa je škoda, da se ne morejo vsi skupaj disciplinirati. Največja škoda je za njih same in za njihove konje. Ti že tako premalo delajo in take redne dirke (2-do 3-krat v sezoni) bi prisilile njihove gospodarje, da bi se s svojimi konji redno ukvarjali, jim vzdrževali kondicijo, jih selekcionirali pri vzreji... Ni

namreč malenkost, če je ravno v TVO-JEM hlevu zmagovalni konj. In naj nam bo jasno! Za neurejeno prijavljanje na dirko, za nedisciplinirane vožnje in za morebitni propad akcije kmečkih dirk, ki so med domačini sila priljubljene, ni kriva ne veterinarska služba ne protikmečko nastrojena država in ne pomanjkanje cepiv proti konjskim boleznim!

Otok — turistična agencija v Kostanjevici

Včeraj (v sredo, 22. maja 91) je zasebno podjetje Otok d.o.o. odprlo in predstavilo turistično agencijo v Kostanjevici. Otok d.o.o. je mlado zasebno podjetje za turizem in trgovino. Za razliko od ostalih turističnih agencij so si za osnovno nalogo zadali, privabiti čim več turistov v samo mesto, v občino Krško in v regijo.

Nekaj misli iz slavnostnega nagovora direktorja, solastnika firme, gospoda Petra Petroviča: Kostanjevica na Krki s čudovitim naravnim okoljem, bogato zgodovino in pomembnimi kulturno-zgodovinskimi spomeniki prav gotovo zavzema pomembno mesto v projektu turističnega razvoja občine Krško. Zavedamo se, da ima ravno Kostanjevica neslutene možnosti za razvoj tako pomembne gospodarske panoge, kot je turizem. Za celovit turistični razvoj mesta in občine pa je seveda nujno potrebno poglobiti sodelovanje z vsemi tistimi, ki to želijo in se te potrebe tudi zavedajo, ali pa jim je to dolžnost in obveza. Osnovna dejavnost podjetja izhaja ravno iz tega razmišljanja, zato si želimo Kopstanjevico in njeno širšo okolico predstaviti prav vsakemu obiskovalcu na kakovosten

in izviran način. Obstajajo želje, ideje, vendar se solastnika, Peter Petrovič in Matjaž Zajčnik, zavedata, da bodo brez sodelovanja in dogovarjanja te ostale neuresničene. Tega si vsekakor ne želijo.

Agencija se bo ukvarjala z vodenjem skupin na ogled po Kostanjevici in širši okolici (Pleterje, Forma viva, galerije, Kostanjeviška jama), nudila čolnarjenje po reki Krki — tudi čolni (kanuji, kajaki) so že na voljo. Kakovostno gostinsko ponudbo bodo zagotovili skupaj z gostilno Žolnir. Čolne pa bodo izposojali še na ribniku v Mačkovcih (Brestanica) ter v Nerezinah. Tam bodo tudi letos, tako kot lani, skrbeli za rekreativni program gostov: jutranji skupinski jogging, izposoja čolnov, surfov, športnih rekvizitov, organizacija turnirjev v odbojki, košarki in namiznem tenisu... Letos bo gotovo precej zanimanja zbudila njihova motorna barka, s katero bodo dopustnike prevažali na izlete v okoliške zalive, kjer bodo tudi pikniki.

Petnajstega junija nameravajo organizirati prvi duatlon (tek in kolesarjenje), to pa bo šele prva izmed prireditev, ki se jih nameravajo lotiti. Že za september načrtujejo prvi triatlon (veslanje, kole-

sarjenje, tek). V trgovini agencije Otok bodo gostje lahko nabavili spominke (lončarske izdelke), umetnostno in turistično literaturo.

Turizem je potencialni gospodarski vir dohodka v naši občini in Kostanjevica na Krki je njegovo kar ugodno gojišče. Seveda: če...! Če bo agenciji Otok in še marsikateremu drugemu podjetju in pogumnemu zasebniku v njej uspelo razviti turistično, gostinsko, trgovinsko, umetniško, športno-rekreativno — kakršnokoli že podjetje, ki bo dovolj zanimivo ljudem, da bodo prišli v naše kraje in tu potrošili nekaj svojega denarja. Zato si lahko le zaželim, da bi se ta projekt čim bolj obnesel. Seveda pa ne kaže čakati samo na zasebna vlaganja, ker se jih bodo na tak način lotili le redki! V businessu (v svetu) so ljudje navajeni, da delajo denar, ne pa da čarajo razne dokumente, da nimajo možnosti dobiti telefonske linije, da... Saj vsi vemo, kako funkcionira naša družba, ko enkrat lepe besede ne zaležejo in je treba tudi kaj konkretnega storiti.

Prodajalne pa kar rastejo: Lotos

Tik pod našo pisarno, na CKŽ 10, smo zasledili še eno prodajalno. Nosi ime Lotos, lastnica pa je upokojenka, gospa Ivana Potecin. Lokal je vzela v najem za štiri leta in v njem uredila prikopno prodajalno raznih drobnjarij, ki sicer niso vedno vse nujne za življenje, a je človeku le prijetno, če ni treba daleč ponje. Imajo na zalogi cigarete, časopise, nekaj kozmetike, nekaj sladkarij, vrsto drobne galanterije, akustičnih aparatov, igrače... Zlasti zbuja pozornost steklenice izbranih vin in žganih pijač, ki jih običajno le redko privoščimo sebi, so pa toliko bolj dobrodošle takrat, ko smo v tiski za kako priložnostno darilo prijatelju, znancu, poslovnemu partnerju. K pijačam sodijo tudi kozarci, lepi, elegantni. Lastnica je naredila še eno potezo, ki smo jo nekateri čakali še v nekoliko boljših časih. Kar prijetno in ustrezno darilo prijatelju bi bila (na primer) tudi umetniška slika, pa jih doslej v Krškem ni ponujal nihče v trgovini. Gospa Potecinova ima na zalogi (na stenah) nekaj olj akademskega slikarja iz Sevnice, Alojza Konca. Ima pa Lotos še nekaj, kar bo prišlo prav v naši papirnati družbi: fotokopirni stroj, in kopijo vam zaračuna po tri dinarje.

Koncert z mašo v krški stari pokopališki cerkvi

V Našem glasu smo že pisali o tem, kakšna je bila usoda stare pokopališke cerkve v krškem mestnem jedru. Služila je kot skladišče pohištva, v ta namen so ji (v duhu časa) morali odstraniti zvonik, sicer pa so jo lahko uporabniki, na podlagi pogodbe, preuredili v skladu s svojimi potrebami. To seveda pomeni, da bo cerkev sedaj, po izpraznitvi, potrebna krepke prenove. V ta namen se je Občinski sekretariat za družbene dejavnosti že povezal z Republiškim zavodom za spomeniško varstvo. Razen idej o prenovi objekta pa je bil plod dosedanjih razgovorov sklep, da bi se v stari cerkvi moralo čim prej nekaj začeti dogajati, ker bo sicer (prazna) še hitreje propadala. To »dogajanje« se pričelo v nedeljo, 19. maja 91. V cerkvi je bil koncert z mašo. Zadnja maša je bila v tej cerkvi svetega Križa pri kapucinskem samostanu 2. novembra leta 1948 in od predsednika krških krščanskih demokratov, gospoda Danila Siterja, smo tudi izvedeli, da je bila tokratna maša predvsem izjemoma v tem objektu — zaradi dolgega presledka. Oblikovali so jo duhovniki videmske (g. Lovše) in leskovške (dekan g. T. Trpin) dekanije. Sicer pa bo po ureditvi stara pokopališka cerkev namenjena predvsem prireditveni in galerijski dejavnosti. V tokratno, prvo prireditev so se odločili vključiti mašo po vzoru na podoben začetek na ljubljanskem ali medijskem gradu. Za koncert pa so se organizatorji dogovorili z vodstvom krške glasbene šole, njene učence pa je spremljala na klavirju Karolina Vegelj—Stopar.

Cerkev sv. Križa je bila zgrajena pred 100 leti, pred njo pa je na tem mestu stala cerkev sv. Florjana. Objekt je sedaj v lasti družbe in gospod Siter je poudaril, da se je njegov sekretariat tokrat obrnil po pomoč na člane stranke krščanskih demokratov zato, ker so mu ti bili dosegljivi takoj — že v petek so organizirali tudi čistilno akcijo. Sicer pa bi zelo radi ustanovili posebno društvo za obnovo in uporabo te stare pokopališke cerkve, ki naj bi skrbelo za vodenje vseh dejavnosti: obnovo, financiranje in zbiranje sredstev ter kasneje tudi za programski del. Odbor naj bi vsekakor bil nadstrankarski in naj bi deloval predvsem v interesu kulture v Krškem.

Po zaključenem tečaju za vodnike:

bodo na vrsti njihovi lovski psi

Lovsko kinološko društvo Posavja (Krško) je desetega maja uspešno zaključilo tečaj za vodnike lovskih psov. Tečaj je trajal mesec dni, potekal pa je v glavnem na prostem — v loviščih — ob prikazu praktičnega dela s psom. Tečaja se je udeležilo 26 rejcev (toliko je tudi lovskih družin v Posavju) in pri prvi uri so tečajniki prejeli tudi skripta kot pomoč pri učenju. Sestava populacije tečajnikov je bila pestra, kar menda pomeni, da so bili med njimi vodniki skoraj vseh pasem lovskih psov, zato je moral tudi tečaj vsem omogočiti, da pridejo do

Na koncertu so nastopili učenci krške glasbene šole, zbrane pa je nagovoril g. Danilo Siter. (Foto: Miloš Kukovičič)

Tečaj sta vodila predavatelja, uspešna kinologa, gospoda Lipej in Svetec (na sliki), od katerega smo informacijo tudi izvirali.

znanja, potrebnega za vzgojo lastnega psa.

Po zaključenem delu so udeleženci sicer prejeli potrdilo o pridobljenem znanju, vendar organizatorji pričakujejo od njih predvsem to, da se bodo dokazali skozi učenje lastnega psa. Vse njih namreč čaka še preizkušnja naravnih zasnov (PNZ), ki jo pes dokaže pri delu na terenu in pri tekmah, ki jih bodo organizirali še letos. PNZ pomeni, da se mora v lovišču pes obnašati v skladu s tistim, kar se od njegove pasme (po »strokovni« plati!) pričakuje: da sledi divjad, da jo najde, markira, prežene, jo prinese iz vode... Pridobljeno znanje naj bi tečajniki prenesli tudi drugim vodnikom — rejcem v svojih okoljih.